

Het geslacht
Spijker

Herkomst van het geslacht Spijker uit Blokzijl

Hoewel niet met zekerheid te zeggen, werd in de inleiding reeds vermeld, dat wordt aangenomen, dat het geslacht SPIJKER uit Vlaanderen afkomstig is, daar het tot de doopsgezinde gemeente der Vlamingen behoorde. Hiervoor is wel enige grond aanwezig, gezien de gegevens die in verschillende archieven werden gevonden. Allereerst pleit voor deze mening het artikel uit *De Navorscher*, 32e jaargang 1882, pagina's 183 en 184, getiteld *Nederlandsch te Calais in Frankrijk* (XI, 215, 277; XXIX, 157; XXXI, 325 en Algemeen Register):

In oude tyden, in de middeleeuen en vroeger, maar gedeeltelik nog in de 17e en in de 18e eeu, strekte het gebied der Nederlandsche taal zich nog veel verder in noordelik Frankrijk uit dan thans, nu het er beperkt is tot Fransch Vlaanderen, de omstreken der steden Duinkerken, Hazebroek, St. Omaar en Rijssel (Lille). Nog in de 16e en 17e eeu sprak men nederlandsch (flaamsch) tot aan de poorten der stad Kales (fr. Calais). De dorpen Gempe, Mark, Nieukerke, Noordkerke, Offekerke, Oostkerke, Zuidkerke, enz. tusschen Grevelingen (fr. Gravelines) en Kales gelegen, waren toen nog geheel nederlandsche plaatsen wat de omgangstaal der ingezetenen betreft. Ja, zelfs in deze eeu, in 1845, sprak men nog flaamsch te Anderwijk (fr. Andrewic), Baienghem, Oie, Oudekerke (fr. Vieille Eglise), Polinkhove, Sint Folkyn (fr. St. Folquin), St. Omaar's Kapel (fr. St. Omer Capelle), enz. Thans is ook daar reeds alles fransch. In de middeleeuen echter was de volkstaal in geheel Artesië (fr. Artois) en in een groot deel van Picardië, tot verre aan den anderen kant van Boulogne sur Mer (Bulloenen, zeggen de Flamingen), tot aan de steden Amiens en Abbeville, grootendeels nederlandsch. Later, en in de 17e eeu nog, strekte het nederlandsche taalgebied zich slechts even tot aan de andere zyde van Boulogne uit. Toen formde een lijn van de stad St. Omaar op Boulogne getrokken de scheidingslijn van het nederlandsch en het fransch, van germaansch en romaansch. Benoorden die lijn sprak alles flaamsch. Nederlandsch of nederduitsch was toen nog de eenigste en de eigenlike volkstaal van d'oude graafschappen van Guines en van Boulogne en van de zoogenoemde baluagie van St. Omaar, thans 't Département du Pas de Calais formende.

Thans is er van de Nederlandsche taal in deze oud nederlandsche landstreek weinig anders overgebleven dan de nederlandsche namen der dorpen. De plaatsnamen Anderzeele, Aringzeele, Balinghem, Berlinghem, Beuvreghem, Boningen, Frelinghem, Herbinghem, Kluis (fr. Cluse), Kolenberg (Colembergue), Peuplingen, Spanghem, Steenbeek (Estienbecq), Wiere enz. enz. met nog honderden anderen (want echt fransche en daarby oude plaatsnamen komen in dit deel van Frankrijk byna niet voor), bewyzen ten duideliksten, dat ze door Flamingen gesticht zijn, dat er Flamingen gewoond hebben. Maar ook nog verder zuidwaarts, aan den anderen kant van Boulogne sur Mer komen nederlandsche plaatsnamen in menigte voor; bijvoorbeeld Boelenberg (Boulembergue), Bruinenberg (Brunenbergue), Ledinghem, Lottighem, Turbinghem, Waterdal enz.

Toch is heden ten dage het flaamsch in het Département du Pas de Calais, althans in de stad Calais, nog niet volkomen vergeten. Want, evenals in de vorige eeu te Rijssel (Lille) nog wel in het nederlandsch in de kerken gepredikt werd, zoo is dit thans te Calais nog wel het geval. Zie hier de aan-

kondiging van zulk een flaamsche godsdienstoefening te Calais, die aldaar onder het volk verspreid werd, en welke ik hier letterlik mededeel:

“In de Kercke van Cales.

Zondag 24 April 1881, een priester clappenden
vlamsch zal zyn daer om ael de werk menschen
Vlamsch ende Belgiqenaers die woonen tot Cales
ende te geburte, ten 2 heuren agter den noene
tot dissendag in den nugten.

Zondag, ten 6 heuren, snaevons een lof met
sermoen in vlamsche.

De werck menschen Vlamsche ende Belgiqenaers,
dat de devotie ons gekent es, zalt kennen de
graetie dat wy aen toot laeten ende zalt daervan
vrugt trekken.

De Lencquesaing

Paster ende deeken van Cales

Cales, den 21 April 1881.”

Zoo als men ziet, het is geen klassisch noord Nederlandsch, dit flaamsch van Calais! Maar 't is alevel nederlandsch en 't spreekt ons van een verlaten broederstam, diep in Frankrijk. Zullen deze fransche Flamingen nog zóó lang hun flaamsche moedertaal kunnen bewaren tot alle Nederlanders, alle Diet-schers, Hollanders en Flamingen, Gelderschen en Brabanders, weer eens één vereenigd volk zullen formen? Wie weet.

Intusschen mogen wij, noord en zuid Nederlanders, Hollanders en Flamingen, den roomschen geesteliken in de bovengenoemde streken van Frankrijk dankbaar zijn.

Uit dit artikel blijkt, dat van vóór de middeleeuwen tot in de 18e eeuw het gebied der Nederlandsche taal zich tot ver in noord Frankrijk uitstreckte. Er werd Vlaams gesproken, terwijl de meeste steden en dorpen Nederlandsche namen droegen.

Boerenschuiten van Frans Vlaanderen

Enkele reproducties van Middeleeuwse landkaarten, de lage landen aan de Noordzee voorstellend rond 800 na Chr. geven een zeer onregelmatige kustlijn te zien. Op vele plaatsen is ze onderbroken door delta's, waar zandbanken en talrijke eilanden een doolhof vormen tot de werkelijke monding van de rivieren. In het zuiden lag een delta die grensde aan de heuvels van Artië en tot het Graafschap Vlaanderen behoorde.

Het gebied ging reeds in 1214 in Franse handen over door de overwinning van de Franse koning Philippe Auguste op de Graaf van Vlaanderen. Men noemt het land tot op heden (20e eeuw), ondanks andere officiële aardrijkskundige namen, nog steeds 'Frans Vlaanderen'.

Het was een verlaten, dun bevolkt gebied, zoals de rest van de kust. Bij hoog water stroomde de zee het gebied binnen en schiep een mozaïek van lage eilandjes, die verloren lagen in grote plassen en brede kanalen. Als het tij was gekeerd bleef een troosteloos, moerassig land achter, onbegaanbaar, gevaarlijk en doorsneden met diepe geulen. Eén van de armen van de delta liep tot diep in het binnenland tot voorbij het huidige Saint Omer. Een beetje hogerop stroomde de rivier de Aa het moerassige gebied binnen.

De lange arm, die bij hoog water een respectabele watervlakte geweest moet zijn, staat op de oude kaarten in het Latijn aangegeven als de Golf van Sinus Itius en Saint Omer, dat toen nog maar een kleine nederzetting als Sithius was. Deze nederzetting was in de tijd toen de kaarten getekend werden, nog met schepen vanuit zee door de Golf te bereiken.

Het huidige Saint Omer ligt dertig kilometer van de kust vandaan en het landelijk karakter van de streek laat niet vermoeden dat het ooit anders is geweest. Twee belangrijke oorzaken veranderden het landschap grondig. Ten eerste de dichtslibbing, een natuurlijk proces dat versneld werd door het lage verval. De waterspiegel van de rivier de Aa aan de monding van de baai lag maar drie meter boven zeeniveau. De stroom was bijgevolg niet krachtig genoeg om al het slib tot in zee af te voeren. Het grootste deel bleef achter in de talrijke moerassen en geulen. De tweede en belangrijkste oorzaak was het ingrijpen van de mens in het milieu. Dertien eeuwen lang heeft het geduurd om het landschap te vormen tot wat het nu is.

De geschiedenis van Saint Omer en het omliggende moeras begint al in de zevende eeuw. Audomar (Omer), bisschop van de oude stad Thérouanne, wordt door de Franse koning Dagobert aangesteld om de streek te kerstenen. De autochtone bevolking was heidens en Vlaams sprekend. Audomar zelf was het Vlaams niet machtig, maar zorgde ervoor dat een gemeenschap van monniken, die reeds als heremieten in de streek leefden, onder leiding van een zekere Bertin de taak op zich namen. Zij waren allen afkomstig van Austrasië, een landstreek aan de oostgrens van het gebied. Zij spraken een taal die verwant was aan die van de plaatselijke bevolking. Zij vestigden zich eerst in Oude Monster (Saint Momelin), maar verhuisden in 650 na Chr. naar de nederzetting van Sithius, waar ze op een landtong in de baai een klooster bouwden. Ze hadden de nederzetting met de gronden, samen met talrijke omliggende dorpen, van een rijke landheer ten geschenke gekregen. Als zichzelf bedruipende gemeenschap brachten zij nabijgelegen gronden in cultuur. Zij gaven de inwoners het goede voorbeeld hoe dit op de best mogelijke manier te doen. Dit wekte vertrouwen en langzaam kwamen zich mensen in de nabijheid van het klooster vestigen. Eerst kwamen de hoge en droge gronden aan de orde; daarna ging men ook sommige gunstig gelegen delen van het moeras bewerken. Men groef de natuurlijke geulen rondom de terreinen dieper om een betere afvloeiing te verkrijgen en verhoog-

de met het opgegraven slib de grond. Langzaam groeiden deze uit tot droge akkers, die zelfs bij overvloedige toevoer van water door stormen en springtij, niets meer te vrezen hadden van overstroming. Het slib voorzag tegelijkertijd in een goede natuurlijke bemesting.

Rond het jaar 800 na Chr. voerden de monniken samen met de bevolking werken uit om de loop van de Aa af te leiden naar Arques en bouwden er een watermolen. De dijken langs dit stuk gekanaliseerde rivier noemde men de 'lage meeldijk' (nu: 'basse meldyck'). Honderdvijftig jaar later trok men het door tot Sithius en liet de bedding door het kloosterterrein lopen, waar men een nieuwe molen bouwde. De dijken van dit nieuwe stuk noemde men de 'hoge meeldijk' (nu: 'haute meldyck'). En zo ging het in de loop van de eeuwen verder tot rond 1165.

Toen werden, onder impuls van Graaf Philippe van de Elzas, de laatste werken uitgevoerd die leidden tot de gehele kanalisatie van de Aa tot Gravelines, waar ook een nieuwe haven kwam. De rivier had echter altijd nog af te rekenen met de getijden. Eerst in 1699 kwam onder Vauban te Gravelines een zeesluis tot stand, die de diepte van de rivier constant hield en tegelijk het binnenland beschermde tegen het oprukkende water vanuit zee.

De oppervlakte van de hoge akkers, die men aan het moeras had kunnen onttrekken, vermeerderde steeds. Maar de oppervlakte bleef gering in verhouding tot het ontzaglijk grote, lager gelegen moeras, waarvan het grootste gedeelte zelfs niet voor weidegrond geschikt was. In 1426 besloot het stadsbestuur een afvaardiging naar Holland te sturen om de indijking en inpoldering van laaggelegen gronden te bestuderen. Het was de bedoeling dezelfde methode in het moeras van de Audomarois, zoals men het begon te noemen, toe te passen. Het klooster met de huizen er omheen was toen al tot een heuse stad uitgegroeid, die de naam van Saint Omer had aangenomen.

In de stad had zich een frans sprekende burgerij gevestigd. De streek stond toen onder het gezag van de hertogen van Bourgondië. De contacten met het noorden hebben zeker een stempel gedrukt op de verdere ontwikkeling. Of men onmiddellijk de opgedane kennis op grote schaal heeft toegepast is niet zeker. Saint Omer heeft in de daarop volgende eeuwen nogal wat geleden onder oorlogen en pest. Rond 1786 echter begonnen grote werkzaamheden om een gebied van 180 hectare in te polderen, het tegenwoordige Dambucourt. Dat betekende eerst het aanleggen van dijken, dan het bouwen van de nodige windmolens om het water weg te pompen en op peil te houden en tenslotte het graven van grachten op regelmatige afstanden van elkaar, om de drassige gronden te ontwateren. Deze grachten noemt men nu nog met de oorspronkelijke Vlaamse naam 'de watergangs'.

De vele windmolens zijn nu verdwenen en vervangen door grote gemalen. Enkele ruïnes herinneren er nog aan en bevestigen het landschap van de Audomarois zoals het op oude prenten te zien is, een landschap dat uiterlijk niet verschilde van dat van vele poldergebieden in Holland. Het ingepolderde moeras zoals het nu is, strekt zich uit van Arques tot Watten, een dertien kilometer ver, en wordt langs Vlaamse zijde begrensd door Clairmarais, Nieurlet en Saint Momelin en aan de Artesische kant door Saint Omer, Saint Martin au Laërt, Salperwick, Rilques, Serques, Houille en Eperlecques. Op de hoge gronden, waar de vruchtbare laag hoofdzakelijk bestaat uit rode slibafzetting, verbouwt men aardappelen, selderij, prei, artisjokken, witlof en cichorij, om de belangrijkste gewassen te noemen. Op de lager gelegen akkers met turfachtige samenstelling teelt men bloemkool; naar het schijnt een echt kwaliteitsproduct. De laagst gelegen gronden, die gemakkelijk onderlopen, zijn bestemd als weiden voor het vee.

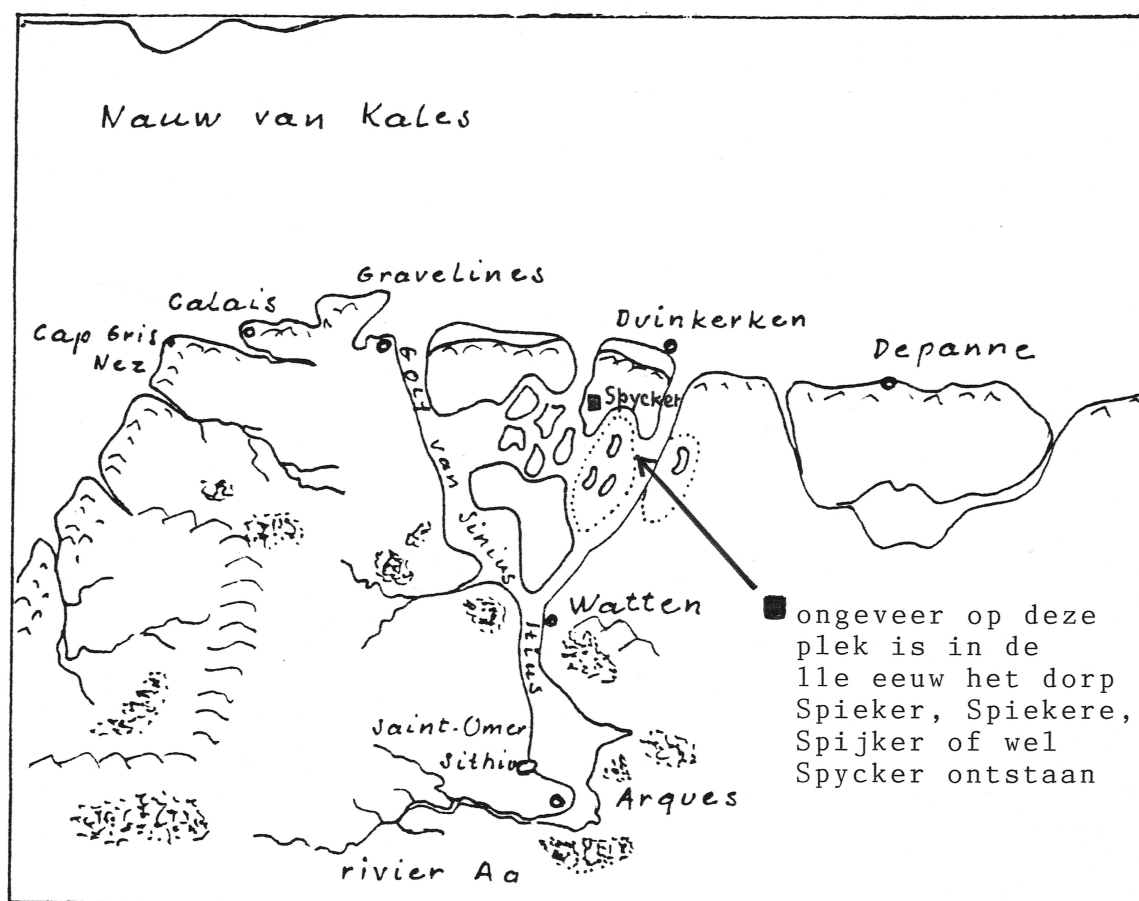
Vele plaatsnamen in het gebied herinneren aan een Vlaams verleden. Sommigen zijn zonder moeite te herkennen, zoals: Westbrouck, Zuidbrouck en Mourbrouck. Anderen zijn meer vervormd en vragen een aanduiding, zoals: Nordstrom (Noordstroom), Ketestrom (Kettingstroom), Grotelwaert (Grote Vaart) en Riefaert (Rietvaart), om er enkele te noemen. Gedurende eeuwen is het een zeer geïsoleerde en een beetje achtergebleven enclave geweest, waar het West Vlaamse dialect en de eigen zeden en gewoonten van de bevolking tot zelfs in het begin van deze eeuw bewaard zijn gebleven. Het schijnt dat enkele oude mensen het dialect nog spreken; de jongere generaties zijn volledig verfransd.

De folklore heeft zijn intrede gedaan en wijst op het verlies van een cultuur. De uittreding uit het isolement is hoofdzakelijk gekomen door het aanleggen van wegen in het belang van de landbouw. Vroeger waren de boeren volledig afhankelijk van hun schuiten. Zonder vaartuig kon men nergens terecht. Zij brachten hun waren ermee naar de markt in Saint Omer. Nu brengt elke boer zijn opbrengst langs de weg zonder tijdverlies naar de afslag. Het is een heel ander leven dan vroeger. Voor de werkzaamheden op de akkers zijn velen nog steeds op een vaartuig aangewezen, zodat de boten nog overal te zien zijn. De verdere verbetering van het wegennet laat veronderstellen dat hun verdwijning niet meer ver af kan zijn.

Er zijn drie typen in gebruik. De kleinste is een eenvoudige roeiboot; men noemt hem de 'barquette'. Hij vertoont veel overeenkomst met de Vlaanderse boot. Dan is er de 'escûte', een meer verfijnde verschijning. De naam is een verbastering van het Vlaamse woord 'scute' of het Nederlandse schuit. En tenslotte is er de 'bacôve', de grootste. Deze naam schijnt eveneens van Vlaamse herkomst te zijn.

Artikel van Maurice Kaak overgenomen uit:
Spiegel der Zeilvaart, mei 1990

De huidige benaming en ligging van de steden en dorpen op een kaart van Frans Vlaanderen uit 800 na Chr. geven een duidelijk beeld van de geografische toestand in het verleden en situeren het moeras van de Audomarois (Saint Omer en omstreken).

Fragment kaart Frans-Vlaanderen uit 800 na Chr. (gemeentebibliotheek van Saint-Omer).

Opmerking van de samensteller van dit boek

Uit dit stuk geschiedenis over vroegere eeuwen van Frans Vlaanderen zou men kunnen veronderstellen, dat de eerstgevonden SPIJKER uit Vollenhove, indien hij inderdaad een vluchteling uit deze streek is geweest, heeft behoord tot één der boerengeslachten die hier hebben gewoond. Men zou deze verbinding kunnen leggen, daar de latere geslachten SPIJKER uit Blokzijl dezelfde beroepen hebben uitgeoefend als veehouder, scheepsbouwer, schipper en handelaar (in hun geval met negotie als huisraad, matten en kledegoed en aardappelen).

De juistheid van deze veronderstelling zal wel nooit kunnen worden bewezen.

Een merkwaardige bijzonderheid vermeldt het artikel uit *De Navorscher*, 32e jaargang 1882, pagina 335, getiteld *Opschriften van Klokken*: “Spyker, of volgens de geijkte spelling der fransche regeering, Spycker, is de naam van een dorp in 't fransche gedeelte van Flaanderen, naby de stad Duinkerke”.

Het dorp Spycker ligt op een afstand van zes kilometer van Duinkerken en wordt beschreven in het boek *Les Flamands de France* uit 1850, waarvan een afdruk is opgenomen en de vertaling als volgt luidt:

“Een heerlijkheid, welke men Spycker noemde, gelegen langs de Colme, aan de zeekant, heeft zijn naam gegeven aan het dorp dat ontstond rond het feodale kasteel riddergoed.”

Of in het Latijn: “Spicra (naar Vredius), ultra Colmama versus mare, villa agrestis praetoria olim fuit, vico nomen servans et vulgò sic nominata.”

In 1067 gaf Boudewijn van Lille (Rijssel) de 'tiend' (belasting) van dit landgoed aan de abdij van Sint Winoc en de Heer van die plaats stichtte er een meisjesklooster/zusterschool (of een klooster voor meisjes van de orde van St. Victor), gewoonlijk Spyckerhof genoemd, in 1227.

Dit zijn de enige gebeurtenissen die ons overgedragen zijn uit de 11e en 13e eeuw; toch toont men nog in het dorp een onderaards gewelf omringd door grachten, een overblijfsel van een verblijfplaats van tempeliers.

De bisschop van St. Omer, Paul Baudot, zegent de kerk van Spycker in op 15 juli 1621. Men zou uit die gebeurtenis kunnen concluderen dat ze pas uit die periode dateert; maar de bijzonderheden van het gebouw bewijzen dat het van vroeger tijd is. De inzegening heeft plaats gehad, denken wij, tijdens de afbraak van de twee schepen van de kerk en de constructie van de 'armen' die deze vervingen. Men ziet inderdaad aan de wanden van de toren zekere sporen, die doen veronderstellen, dat de (primitieve) oorspronkelijke kerk vroeger een latijns kruis met drie schepen vormde. Bovendien lichte zuiltjes met kapitelen versierd met lofwerk, gevat in de hoek van de samenkomende pilaren die in het dwarsschip zijn en een klok dragen; een grafsteen uit 1593, een klok uit 1598, al die bewijsstukken tonen duidelijk aan dat de inwoners van Spycker een bedehuis hadden lang voor de 17e eeuw.

De klok, beladen met inscripties en wapens, verdient bovenal te worden beschreven. Helemaal rondom de top is een rijm te lezen¹. Daarna volgt de franse vertaling.

Onder die rijmstukjes en slecht opgesteld zijn 14 bas reliefs gestrooid, die de wapens van de pastorie, die van het dorp, een ridder op een galopperend paard, een vrouw die een kind zoogt, St. Hubertus, Jezus Christus in de olijventuin, Jezus Christus in het graf, twee vrouwenfiguren, Adam en Eva, Eva die de hand geeft aan Adam, uitbeelden; tenslotte is er nog een adelaar met twee koppen en uitgespreide vleugels. Onderaan de klok bevinden zich andere stukjes rijm². Daarna volgt de franse vertaling.

¹ Zie hiervoor de afdruk uit het boek *Les Flamands de France*.

² Zie hiervoor de afdruk uit het boek *Les Flamands de France*.

Wij kunnen de kerk van Spycker niet verlaten zonder te wijzen op een drieluik uit 1675; het stelt de heilige Anne voor en op de luiken zijn geschilderd de gelaatstreken van een leenheer en zijn edelvrouwe, evenals die van de bisschop van St. Omer en zijn vicaris generaal. Alle figuren zijn met een “vaardig penseel” vervaardigd.

Geschreven in de Nederlandse spelling vindt men het dorp Spijker op de bijgevoegde kaart uit Flandria Illustrata uit 1732 van Antonii Sanderi, waarbij de volgende latijnse tekst: “Spieckere, Vredio Spieera, ultra Colmam versus mare & Dunkerckam, villa agrestis praetoria olim fuit, vico nomen fervans, & vulgò sic nominata, & varii circa eam à sanctis sacellis appellati pagi. Porrò villae hujus decimam ad annum 1121, donavit etiam Winocibergensibus Coenobitis Carolus Bonus”.

Een andere beschrijvingen over het dorp Spycker werd overgenomen uit Dictionaire des Communes de la France, 1864:

“Spycker, departement Nord, gemeente van 660 inwoners, op een hoogte van 38 meter, kanton Bourbourg (8 km), arrondissement Duinkerken (11 km), 78 km van Lille (Rijssel), kerk, liefdadigheidskantoor. Landbouw: schorseneren, cichorei, rogge, koolzaad, lijnzaad, beetwortel.

Kerk uit de 15e eeuw, bevattend een drieluik uit de 17e eeuw, koorstoelen en kansel in beeldhouwd hout, grafstenen met inscripties, enige schilderijen en een klok uit de 16e eeuw.”

Tenslotte volgt nog een beschrijving uit Statistique Archéologique du Nord, 1867:

“Onder Bergues (Bergen):

Abdij van Sint Victor, bijgenaamd het Nieuwe Klooster. Huis voor vrouwen van de orde van St. Augustinus, gesticht in 1227 door GUILLAUME (WILLEM) VAN SPYCKER, Heer van het landgoed van die naam; overgeplaatst naar Bergues in 1248 door gravin Margaretha.

Onder Spycker:

Ligging boven het kanaal van Bourbourg naar Duinkerken; oostelijk van Bourbourg en aan deromeinse weg lopend van Cassel naar zee. Oude namen: Spicris, 1121, bezit van de abdij van Sint Winoc, Miraeus: Spicre, 1186, cartulaire de Watten. (Cartulaire betekent verzameling van titels rechten, aanspraken betrekking hebbend op de tijdelijke/wereldlijke rechten van een klooster of kerk. Wapenschilden: zilver met zwarte leeuw.

Historische feiten: alvorens te worden verplaatst naar Bergues in 1248, werd de abdij van Sint Victor in 1227 in Spycker gesticht door de HEER VAN SPYCKER.

Er is sprake van een zekere ROMOLD SPYCKER, zoon van Ermengarde en van zijn zoon Eustache in verscheidene oorkonden betrekking hebbend op de abdij van Watten.”

BIBLIOTHÈQUE
DES ÉCOLES

LES

FLAMANDS

DE FRANCE.

ÉTUDES

SUR LEUR LANGUE, LEUR LITTÉRATURE ET LEURS
MONUMENTS.

PAR

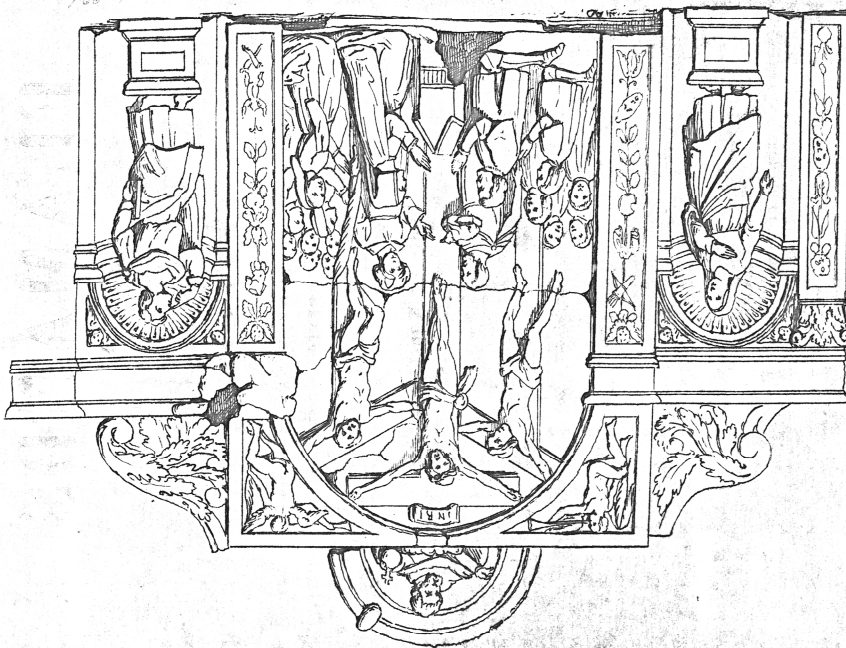
Louis De Baecker.

—

Gand,

IMPRIMERIE ET LITHOGRAPHIE DE L. DEBELYNCK,
Rue des Prêtres, 6.

1880.

Cuyper en fit l'acquisition et la rendit au culte catholique en 1829.

Un jour de l'été dernier (1847), le hameau était en fête, des banderolles flottaient au vent, des arcs de triomphe et des guirlandes de verdure paraient le chemin qui mène au presbytère; les villageois, jetant dans les airs de joyeuses acclamations, allaient au devant d'un prêtre... Ce jour-là, c'était l'arrivée du nouveau curé qui venait d'être donné à l'église de Nieurlet, veuve de son pasteur depuis soixante-quinze ans!

SPYCKER.

Une demeure seigneuriale qu'on appelait Spycker, située au-delà de la Colme, du côté de la mer, a donné son nom au village qui se forma autour du manoir féodal. *Spyckera*, d'après Vredius, *ultri Colman versis mare, villa agrestis praetoria olim fuit, vico nomen servans et vulgo sic nominata*. En 1067, Baudouin de Lille donna la dime de cette terre à l'abbaye de S. Winoc et le seigneur du lieu y fonda, en 1227, un couvent de filles de S. Victor, appelé vulgairement *Spycker-lof*. Ce sont les seuls événements que nous aient transmis le onzième et le treizième siècles; toutefois, on montre encore dans le village un souterrain entouré de fossés, reste d'une résidence de templiers.

L'évêque de S. Omer, Paul Baudot, bénit l'église

de Spycker le 15 juillet 1624. On pourrait conclure de cette circonstance qu'elle ne date que de cette époque; mais les détails du monument prouvent qu'il lui est antérieur. La bénédiction a eu lieu, pensons-nous, lors de la suppression de deux nefs et de la construction des deux bras qui les remplacent. On voit en effet aux parois de la tour certaines traces qui font supposer que la primitive église formait autrefois une croix latine à trois nefs. Puis de légères colonnettes à chapiteaux ornés de feuillages, enchassées dans l'angle des colonnes réunies qui sont au transept et portent le clocher; une pierre tombale de 1595, une cloche de 1598, tous ces documents démontrent que les habitants de Spycker avaient une maison de prières longtemps avant le XVIIe siècle.

La cloche, chargée d'inscriptions et d'armoiries, mérite surtout d'être décrite. Tout à l'en tour de son sommet on lit:

Gegoten is dese klocke goet van zoone,

Hydoone;

Te eeren tsinte Lenaert patrone

Schoone

Van Spycker, tot een memorie bequame

Lienaert

Is dese cloecken excellente naeme

Int jaer

Achten ennegetich duyset ende vyfthondert.

Men salse luyden als biverent oft doudert.

Traduction. — Fondue (1) est cette cloche bonne de

(1) Par Marc Leerec.

son, idoine, en l'honneur de S. Léonard, le beau patron de Spycker et pour bonne mémoire. Léonard est cette cloche, excellent nom. En l'an mil cinq cent quatre-vingt-dix-huit. On la sonnera quand il fera du tonnerre ou des éclairs.

Audessous de ces bouts rimés sans liaison et de mauvaise rédaction, sont parsemés quatorze médaillons qui représentent les armoiries du curé, celles du village, un chevalier assis sur un cheval au galop, une femme qui allait un enfant, S. Hubert, Jésus-Christ au jardin des Oliviers, Jésus-Christ au tombeau, deux figures de femmes, Adam et Ève, Ève donnant la main à Adam; enfin une aigle à deux têtes et les ailes déployées.

An bas de la cloche se trouvent d'autres bouts-rimés :

Sy is gemaect ten tyde hoort myn verclaren
Dat des notabel personen int leven waren
Heer Lucas Cossyns pastoor ende Cornelis Cent alvrooren
Jan Vaude Kerckove, Omaer Oster kerkmeester gecoooren
Mahieu Vanden Pitte, Malliaer Vander Beker op dat termin
Jan Cent Jan Coslaert coeter die laeter al goet sin
Pieternelles Paschier Gauderis prochiaen woenachüg
Binnen Spycker, Godt sy haerleren godachüg
Met noch meer ander die nu noch leven
Godt wille ons allen syn ewwich ryck geven
Met peters en meters die nen
Dese clocke sullen haentslaen
Tes al goet dat eeren Godt.

Traduction. — Elle est faite au temps où vivaient notables personnes, Lucas Cossyns, curé, Cornil Cent, Jean Vaude Kerckove, Omer Oster, marguilliers, Mahieu Vaude Pitte, Vander Beke, Jean Cent, Jean Coslaert, clere, Pieternelle Paschier, Gauderis, tous paroissiens

de Spycker, et encore beaucoup d'autres qui sont encore en vie. Que Dieu veuille leur accorder son royaume éternel, ainsi qu'aux parrain et marraine de cette cloche. »

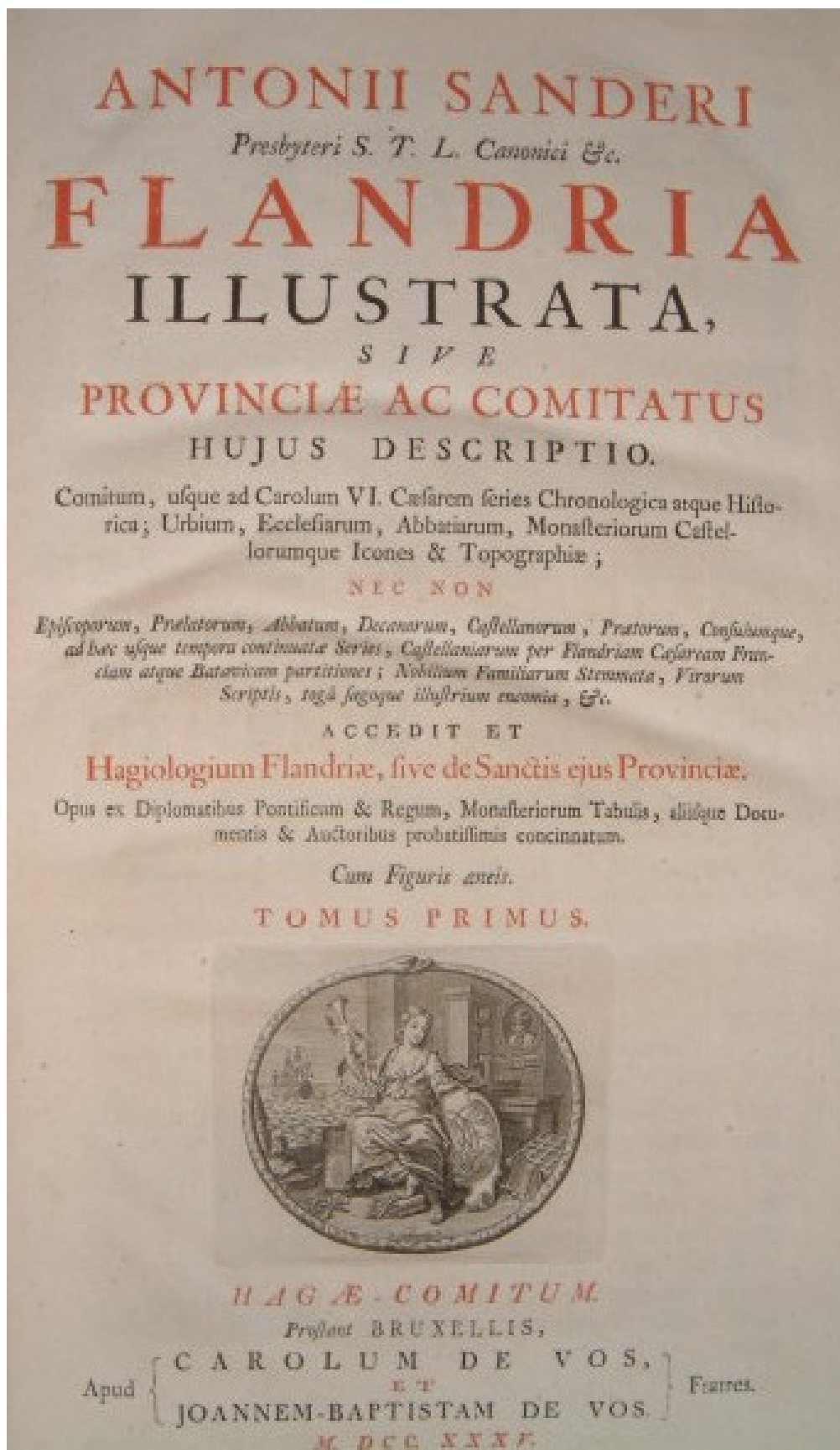
Nous ne pouvons quitter l'église de Spycker, sans signaler un triptique de 1673; il représente sainte Anne, et sur les volets sont peints les traits d'un seigneur et de sa noble dame, ainsi que ceux de l'évêque de St-Omer et de son vicaire-général. Toutes ces figures sont d'un pinceau habile.

WARHEM (1).

C'est de son territoire, qui fut jadis sablonneux, que Warhem, Wara suivant Olivier De Vrée, paraît avoir tiré son nom; car, d'après Scritekius, un de ses composants, la syllabe *ar* ou *ave*, signifie sable dans le langage celtique. On sait déjà que *hem* veut dire séjour, résidence ou village; Warhem serait donc le synonyme de *résidence dans le sable*.

Ce village est un des plus anciens du pays. Nous lisons dans la chronique d'Iperius, moine de St-Bertin, qu'un châtelain de Bergues, le même qui fit fortifier cette ville pour la défendre contre les Normands, acheta vers

(1) Dans le canton d'Hondschoote.

Omslag *Flandria Illustrata* - Pieter Kaerius (1571-1646)

FLANDRIA ILLUSTRATA. *Lib. VII.* 319

clari per omnem eum tractum nominis, Ecclesiam S. Audomaro Episcopo inscriptam habens, in qua Curionem nominat Archimandrita Bergensis. Sodalitium Mariani Rosarii hic etiam viget & Gilda S. Sebastiani.

Rexpoele. Ecclesiam habet sancto Morinorum Episcopo Audomaro inscriptam, in qua ad augendum divini nominis cultum, Sodalitas instituta est per Dominicanos Rosarii Mariani. Pastorem nominat Audomarense Canonicorum Collegium. Gildam habet S. Adrianus.

Spieckere, Vredio Spieckere, ultra Colmam versus mare & Dunkerckam, villa agrestis prætoria olim fuit, vico nomen fervans, & vulgò sic nominata, & varii circa eam à sanctis facellis appellati pagi. Porrò villæ hujus decimam ad annum 1121, donavit etiam Winocibergensibus Cœnobitis Carolus Bonus.

Sreene. Stenas vocat Malebrancus in sua Morinorum tabula. Duas partes decimæ de Stenis, ut ait, donavit Winocibergensibus Cœnobitis, ante memoratus Carolus, ad annum eundem. Divo Martino Turonensi sacra est Ecclesia, in eaque Pastorem Iprensi Antistiti nominat Antistes Audomarensis. Habet hic domum non inamœnam Vigorius de Rapa vir nobilis. Vicus ad primum fere lapidem à Berga situs est.

Grootseuten & Cleynseuten, sanctum majus ac minus vocat Gramajus, & veneratione ligni salutiferi olim celeberrimum, & peregrinis notum fuisse asserit, unde ob celebritatem oppidi vicini, & portus Mardicensis, frequenter habitato agro, multitudini respondentem debuisse templorum structuram succedere, idem narrat.

Terighem. Tetingabem à Malebranco vocitatur, non à Thetyde vicina, sed à Theodorico milite olim nuncupatus locus est, uti Gramajo placet. Hujus Ecclesiæ Personatus Ecclesiæ S. Martini Iprensis confirmatus fuit per *Wilhelmum* Tit. S. Sabine S. R. E. Cardinalem, Archiepiscopum Remensem, ad annum 1182. Altare verò donatum per Lambertum Episcopum Morinensem anno 1201. & eodem anno confirmatum id fuit à Capitulo Morinensi, & Clemente Papa Laterani. Ecclesia S. Apostolorum Principi sacra est.

Uxem, Ukesham dictus à Malebranco, Udonis vocat domicilium Gramajus, pagus est ad lacum situs, qui ab altera par-

magnam parvamque distinctus, ac septem milliaria in ambitu complexus, pisciumque copiosissimus, sed uliginem fundi, cœnumque, ut ait Marchantius, in coena sapientium, & navigabilis, subindeque per tempestates periculosus. Hunc nuper Principum indulto Wenceslaus Cobergius, vir industrius, at non sine magnis difficultatibus, exsiccavit. Ab hoc, & minoribus aliis, olim indubiè in hoc tractu populi, Morini dicti sunt. Totam porrò decimam de Uxem donavit ad annum 1121 Cœnobio Winocibergensi Carolus Bonus. Pagus est maximam partem pascuus, ad primum à Berga lapidem, in cujus Ecclesia, quæ titulum S. Amandi gerit, Curionem nominat Bergensis Archimandrita.

Waerbem, Wara Vredio, ad palustrem circa Hondiscotam Rivulum pagus hic situs est, cujus quoque loci totam decimam donavit eidem Cœnobio præfatus Princeps ad eundem annum. Ecclesia Virgini Matri inscripta, Curionem accipit ab Abbate Winocibergano, & Iprensi Antistite. Habet hoc in loco Gildam ceu Collegium Sagittariorum Divus Sebastianus. Fuit olim eodem loco Capella Divi Clementis, per nuperos motus destructa. Exstat & alia S. Folquino Episcopo & Confessori sacra, in qua bis per hebdomadem res divina peragitur.

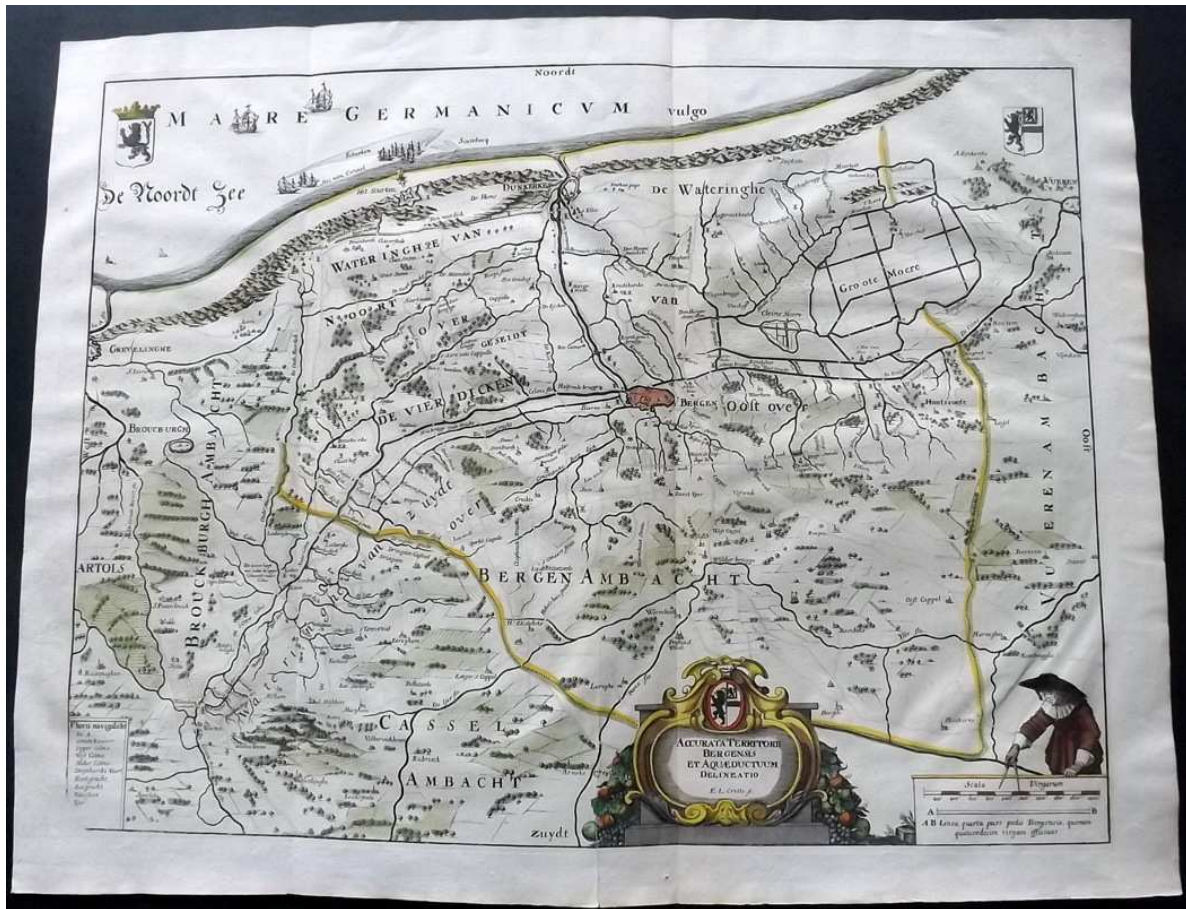
Westcappel. Prætorium hic habet Dominus de Ricourt, & Valbacon è gente Flaminia. Domini autem nunc Ricourtiorum jurisdictionem ad annum 1502 concessit Philippus Archidux *Dionysio Moerbecano*, Consiliario ac Cubiculario suo, ut notat Gramajus in Topographia hujus loci. In Templo Vitreas hic cernis fenestras, iis picturis exornatas, ut toto vix Belgio elegantiores videre possis, unius sæculi ætatem ferunt. Mansit autem hujus loci Ecclesia per nuperos Belgicæ tumultus intacta, ope castelli Ecclesiæ vicini, eandem protegentis. Ea Sylvestro Papæ inscripta est: Pastorem donat Collegium Cathedralis Ecclesiæ Audomarensis.

Wylra, vulgò Wyldere, Personatus est Ecclesiæ Morinensis, & quondam hoc altare cum pluribus aliis dedit Episcopus Drogo in plena Synodo, anno Domini 1096, pro salute animæ Regis Franciæ Roberti, & Henrici filii sui, & confirmatur hoc altare liberum in Bullis Calixti Papæ II, Adriani IV, & Alexandri III. Spectat illius præsentatio Ecclesiæ, ad altarium Canonicorum Morinensium. Por-

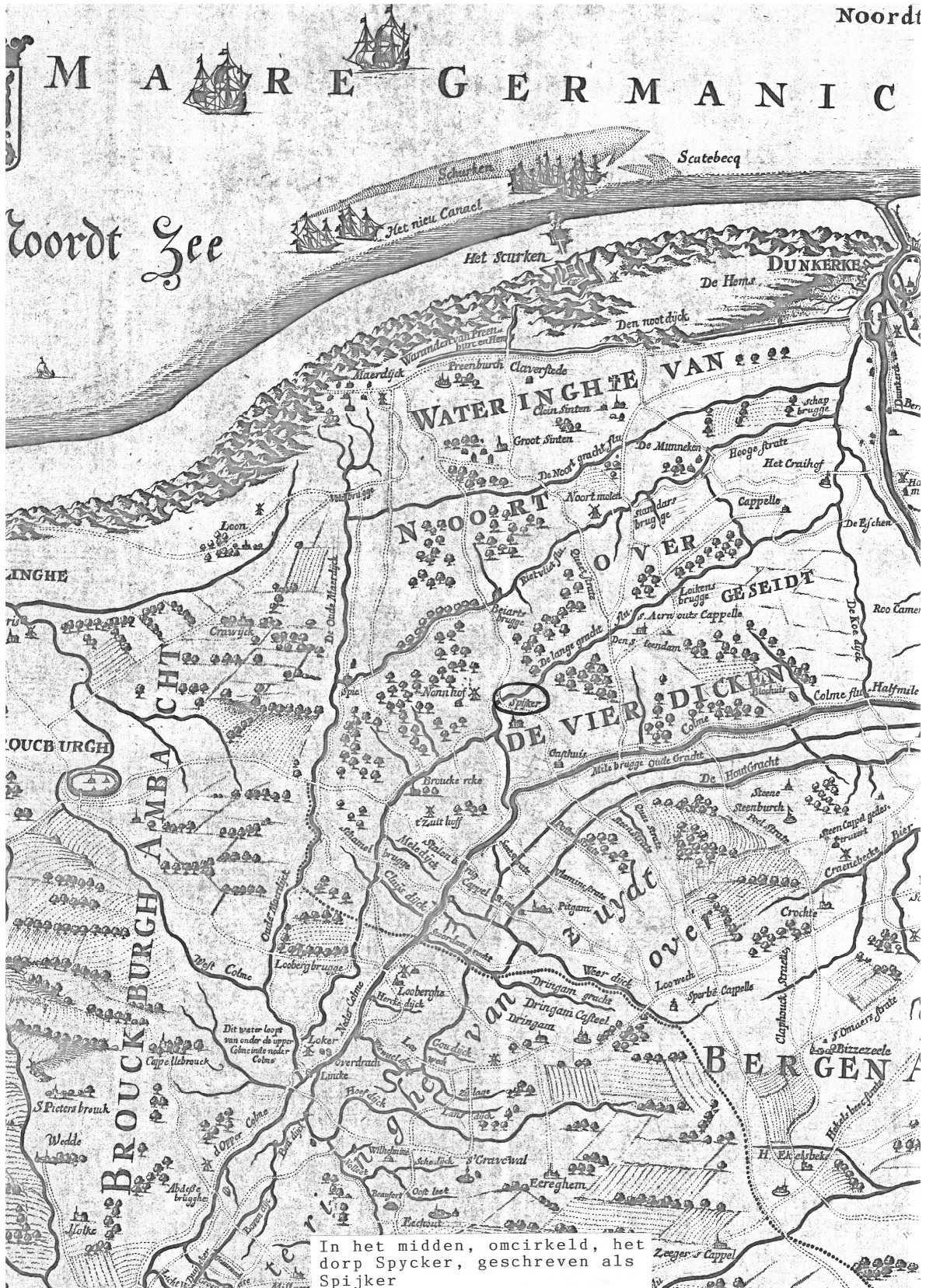

Kaart Frans-Vlaanderen uit 1975

Kaart Frans Vlaanderen uit 1732

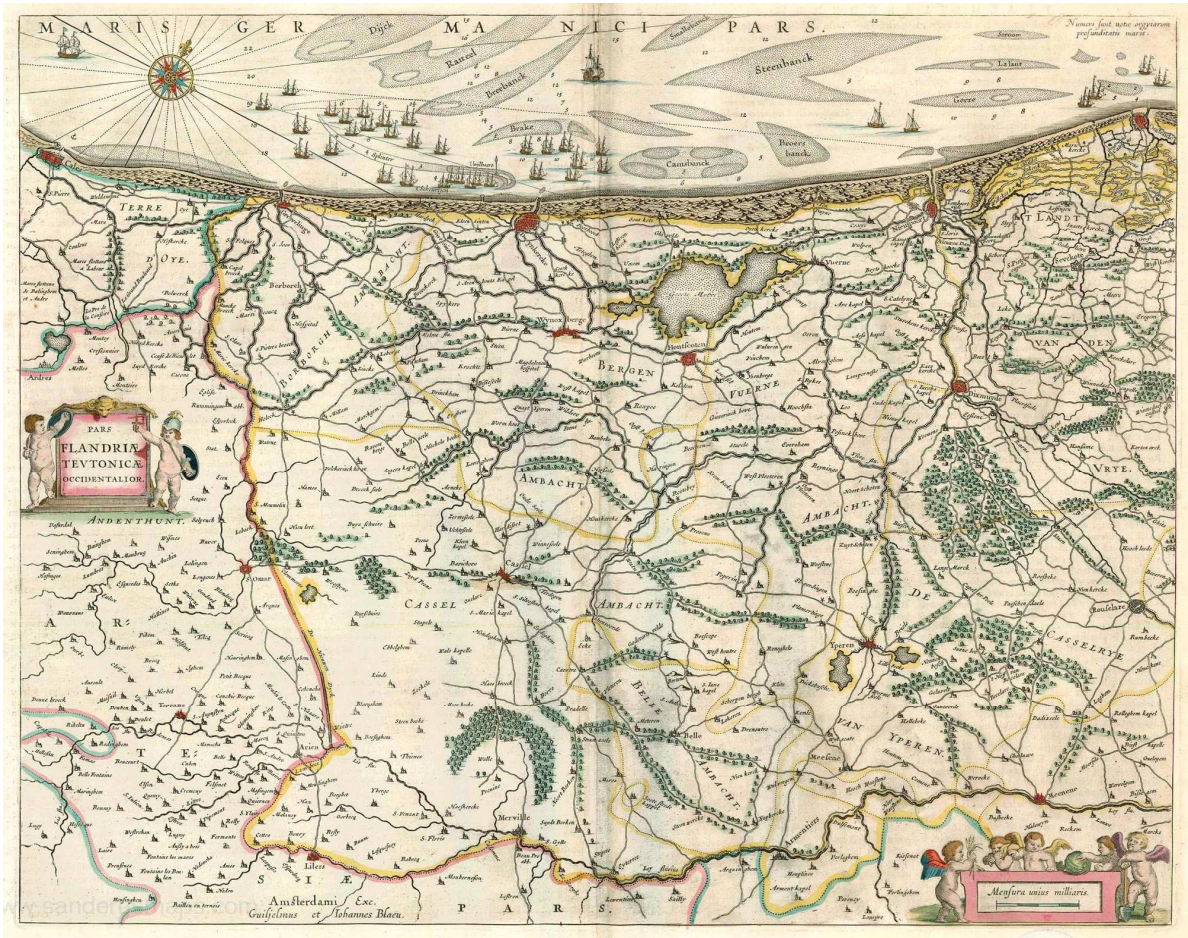
Kaart Frans-Vlaanderen uit 1732. Omcirkeld het dorp Spijker, geschreven als Spijker

Fragment uit Flandria – Pieter Kaerius (1571 – 1646) Pieter Kaerius of Pieter van den Keere, geboren Gent 1571; van hem is de eerste echte 'Atlas der Nederlanden' (1617) Linksboven het dorp Spijker, geschreven als Spieckere.

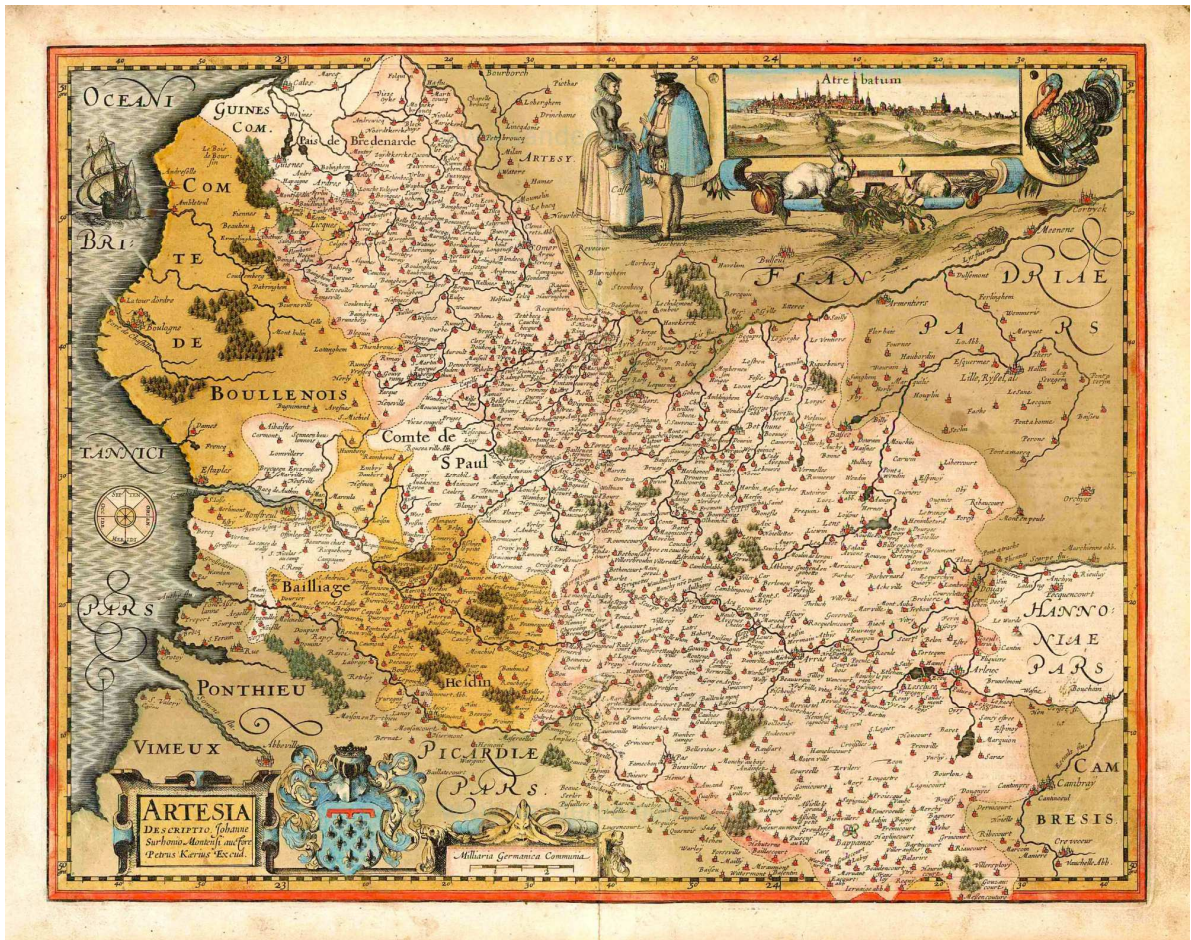

Berg-ambacht, Joannes Janssonius (1588-1664)

Kaart van het oude Flandria van Gerardus Mercator uit 1595

Kaart Artesia uit 1624 met Belgisch Zuid-Vlaanderen en Frans-Vlaanderen door Johanne Surhonio Montensi (Visscher)

SPYCKER

NORD, 621 HAB., 11 KM S-O DE DUNKERQUE PAR N 40 ET D 131

La source du Délieur

Saint Léonard a comme spécialité de délivrer les prisonniers et, dans cette paroisse, de guérir du mal de reins, de faciliter les accouchements et de faire marcher les enfants noués; son surnom flamand est, comme en allemand, le Délieur.

La source a été étudiée par le chanoine Flahault¹ : « Après avoir déposé leurs supplications au pied de l'autel de notre saint, les pèlerins allaient-ils puiser de l'eau à sa source? C'est probable. En tout cas, nous savons que Spycker avait son *putje* ou mare de Saint-Léonard; grâce à de minutieuses investigations, nous avons retrouvé l'emplacement du puits. C'était probablement à l'origine une de ces sources vouées à quelque divinité païenne inférieure, que les premiers missionnaires de nos contrées, peut-être plus tard les bénédictins de Saint-Winoc de Bergues, auront christianisée en élevant à ses côtés une chapelle en l'honneur du patron de la paroisse.

« Une tradition locale semble se rattacher à une date où le culte du saint existait depuis longtemps. Un jour, une statue de saint Léonard fut trouvée dans une mare située, au milieu d'un champ, sur le village d'Armbouts-Cappel. Le curé de cette paroisse, de concert avec les habitants, plaça la statue dans l'église. Mais le lendemain elle avait disparu, et on la retrouva dans la fosse. Le fait se renouvela plusieurs fois. On décida, sur la demande du curé de Spycker, de la porter processionnellement dans l'église de cette dernière paroisse; elle y resta; et depuis lors, la fosse a porté le nom de *Sinte-Leonardus putje*. »

Le chanoine Flahault dit que cette légende est peut-être un souvenir des Gueux qui dévastèrent le pays et pillèrent les églises. Le puits Saint-Léonard était maçonné et entouré de bouleaux; mais, vers 1893, ses derniers vestiges ont disparu.

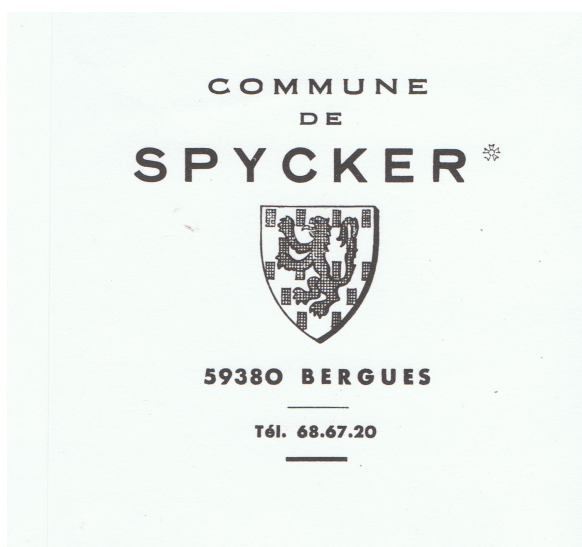

Het telefoonboek uit 1978 van het dorp Spycker

I 649 inwoners (de 'Spyckers') volkstelling van 1975, waarvan 9 buitenlanders; 808 kiezers, 425 huizen, 125 woningen; 919 hectare. Gemeente gelegen aan de Route Départementale 131. Kanton Bourbourg op 10 km van Bourbourg, 11 km ten zuid westen van Duinkerken en 73 km van Lille. Rivierhaven boven het kanaal van Bourbourg en het kanaal Colme.

Wapen: zilver, bezaaid met zwarte blokjes en klimmende zwarte leeuw met pijlen over alles heen. Oorlogskruis 1939 1945 en herinneringsmedaille van Duinkerken 1939 1945. Historische gegevens: oude naam Spicris, 1067 (Spijker = grenier (fr.), dat wil zeggen korenschuur, graanzolder). De abdij van Sint Victor of Nieuwe Klooster werd gesticht in 1227 in Spycker, door een Heer van de plaats, en overgeplaatst naar Bergues in 1248. Er was een bloeiende verering van Sint Léonardus bij de put (of poel, plas), waarvan het water de naam had nierziekten te genezen, bevallingen te vergemakkelijken en kinderen met engelse ziekte weer te laten lopen. (Zie speciale beschrijving: Spycker; La source du Délieur). Deze gemeente maakte vroeger deel uit van Flandre Maritime (Vlaanderen bij de zee) en van de diocees van Sint Omer.

Hoewel niet te bewijzen en waarschijnlijk nooit te achterhalen, ligt het voor de hand dat het niet is uitgesloten, en zelfs aannemelijk zou zijn, dat het geslacht SPIJKER uit dit zogeheten Frans Vlaanderen, sterker nog uit het dorp SPIJKER afkomstig is, evenals geslachten met de naam SPIJCKER, VAN SPIJKER of VAN SPIJCKER en dat men wegens geloofsvervolging naar Nederland is uitgeweken. Daarbij zou men zich kunnen voorstellen, dat men zich in verschillende plaatsen in Nederland heeft gevestigd, hetgeen kan worden geconcludeerd uit de onderzoeken, die op de volgende bladzijden beschreven zijn.

Tijdens enkele reizen door Frankrijk in 1972 en 1976 bezocht de samensteller van dit boek het dorp Spycker om te proberen meer bijzonderheden te vinden. Niets herinnerde aan de oude beschrijvingen uit *De Navorscher* van 1882 en het boek *Les Flamands de France* uit 1850. Het dorp is in de eerste wereldoorlog van 1914 1918 en in de tweede wereldoorlog van 1940 1945 grondig verwoest en daarna weer opgebouwd.

Oude huizen zijn zeldzaam, ook de oude kerk met de beroemde klok, waarop het Nederlandse gedicht, is verdwenen en vervangen door een moderne kerk.

Een onderzoek werd nog ingesteld op de oude begraafplaats achter de kerk; hier lagen nog oude graven, ook met Nederlandse namen, doch geen enkel graf met de naam SPIJKER. Men moet aannemen, dat er in het dorp Spycker geen enkel aanknopingspunt met de familienaam SPIJKER is te vinden. Er werd in het dorp ook geen Vlaams meer gesproken, hoewel een enkele oudere inwoner zich enige uitdrukkingen wist te herinneren.

Verrassend was echter om buiten het dorp, aan de weg langs het kanaal, een groot, oud stenen gebouw, eigenlijk twee gebouwen aan elkaar, aan te treffen, waarvan het ene gedeelte wellicht een korenschuur geweest kan zijn, hoewel een inwonster van Spycker vertelde, dat er cichorei in gedroogd werd. Het gebouw was voorzien van een kelder en meerdere droogzolders met ventilatieramen en sleuven. In de kelder bevond zich, in de dikke muren ingebouwd, een groot aantal ovens (de vuurresten waren nog zichtbaar), welke hebben gediend om de zolders via kanalen te verwarmen en de cichorei (vroeger wellicht graan) te drogen. Buiten het aangebouwde bijgebouw was een metalen worm aangebracht met stortput waardoor vermoedelijk het door de boeren aangevoerde graan naar binnen werd getransporteerd.

Door het ontbreken van een jaartal kon niet worden vastgesteld hoe oud de gebouwen waren.

Droogschuur (graanschuur of spijker?) bij het dorp Spycker

Onderzoeken naar vóórkomen van de naam Spijker in andere plaatsen

In de 'Lage Landen' hadden de huwelijken gesloten in de Hervormde Kerken (Nederlandse en Franse) rechtskracht. Niet hervormden (Mennonieten, Lutheranen, Remonstranten enz.) trouwden ten overstaan van de overheid en natuurlijk ook in hun eigen kerken.

In Leiden beginnen de registers met publikaties van de afkondigingen van de Hervormden in 1575 en lopen door tot en met 1795. De 47 delen worden bewaard in het Gemeente Archief van Leiden. In deze registers werden de huwelijken van personen afkomstig uit Lille en omstreken genoteerd en wel van die tussen 1575 1710.

Overgenomen uit:

*Nord Généalogie, Bulletin du Groupement Généalogie de la Région du Nord, Flandres. Mariages des Personnes de la ville de Lille et ses environs à Leiden*³.

Heerlijkheid NISSE (bij Goes, Zeeland).

Eerst bezit van het geslacht van der Nisse, later bezeten door de Erven J.H. Verschoor.

JAN TIELEMAN SPIJKER (in trouwboek Nederlands Hervormde Kerk van Nisse: JOHANNIS TIELMAN SPIJKER), eerst Schout en Secretaris van Waarde, later Baljuw en Secretaris van Nisse. Door huwelijk ambachtsheer van Nisse, overleden januari 1794 te Goes. Hertrouwde namelijk met Geertruida van der Nisse, ambachtsvrouw van de Heerlijkheid Nisse, overleden maart 1796. Beiden zijn in de kerk van Nisse begraven; van beiden prijkt het wapen op het orgel, (zie bijgevoegde afbeelding van het wapen van JAN TIELEMAN SPIJKER; opmerkelijk is dat dit wapen drie staande zilveren nagels of spijkers op rode achtergrond vertoont). JAN TIELEMAN SPIJKER had geen mannelijke nazaten. Daar de kerkelijke boeken van Waarde door oorlogshandelingen (1940 1945) zijn verbrand, is niet na te gaan van welke landstreek J.T. SPIJKER en zijn ouders afkomstig zijn.

Notitie gevonden bij het Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht en Wapenkunde, 's Gravenhage.

Tijdens een vluchtig onderzoek in maart 1972 in de Nederlands Hervormde Kerk te Nisse werd het alliantiewapen van JAN TIELEMAN SPIJKER inderdaad gevonden op het orgel.

de grafstenen van SPIJKER VAN DER NISSE en VERSCHOOR SPIJKER werden niet aangetroffen. Het is mogelijk, dat de stenen geheel zijn uitgesleten of dat de graven in een afzonderlijke kelder zijn ondergebracht. Er is althans een afgesloten gedeelte in de kerk, waar vroeger werkzaamheden zijn uitgevoerd.

Tijdens een onderzoek in maart 1972 in het Rijksarchief te Middelburg werd in het trouwboek van de Nederlands Hervormde Kerk van Nisse de ondertrouwdatum gevonden op 23 maart 1771, doch de naam geschreven als JOHANNIS TIELMAN SPIJKER. In de doopboeken van Nisse werd geen doop of geboortedatum gevonden. Het is mogelijk, dat JAN TIELEMAN SPIJKER in Waarde werd geboren, doch de kerkelijke boeken van Waarde zijn verloren gegaan.

---

³ Huwelijken van personen uit de stad Lille en omstreken in Leiden.

AANGEKONDIGD

POORTERBOEK VAN HONDSCHOOTE.

Het poortboek van Hondshoote, bewerkt door W. van Hille, versijnt in het jaarnummer van het tijdschrift «Bachten de Kupe» voor het Veurnse en Noord-Frankrijk. Wie dat nummer wensst te betragen van 110 fr. op ptk. 889469 van «Bachten de Kupe», Nieuwpoort. Vermelden: «Voor het nummer niet het poortboek van Hondshoote».

EEN BOEK VOOR FRANS-VLAANDEREN

W. van HILLE, Histoire de la Prévôté de Saint Donat dans la chàtelenie de Bergues. Avec liste des magistrats, de la population et généalogie de 400 familles qui en avoient la bourgeoisie. 400 bladzijden, in offset. Beperkte uitgave. Prijs, bij voorinrekening, 350 fr. Na verschiinen 400 fr. Storten op ptk. 389613 van W. van Hille, Gent.

Dit werk is de synthese van al de staten van goed, ongeklaard, van deze belangrijke heeldijtheid. Niet enkel heeft de schrijver 400 genealogieën samengesteld doch ook kwartierstaten die soms terug gaan tot anno 1400. Een onmisbaar werk voor degene die voorouders hebben in Frans Vlaanderen. Zal verschiinen begin 1970.

Hierma lijst van de familienamen waarvan een genealogie verschiint. Er worden duizenden namen geciteerd in een algemene index!

- van den Abele, Achte, van Acker, Aernouts, Anchele, Andries, Andrix, Annias, van Aynem, de Baecke, Baillens, Baelen, Baert, Baeteman, van Bambeke, Banckaert, Babbelloen, Barded, Bastiaert, Bastien en Leloir, Bastoen, van Bavieren, de Bavelaere en Valcke, Bayaert, Bazenne, Beck, Vascour et Loeywick, Beenhouwer, Belle, van Bessel en Haekweyk, van den Baghe, Bertels en Verplaetse, Beyaert, de Beyer en Francque, Billiet, de Blancke, Bisschop, Blancbaert, de Baluwer en Verburchi, de Blocq alias Block, Bogaert, Blondeel, Blomme, Blondeel en Azaert, Blondeel en Mauroote, Boeyts, Bollanger, Bollaert, de Borgher, Bosquet, Boucke, Boudens, Borze, de Brabander, Broncke, van den Brouckere, de Brouckere, de Buscher, Butterdoogher, de Buysse en de Vuldier, Bousse, Bract, de Bray, Bruynel, Bulthé, van den Bussche en Galloo, Caerdoek, Caillau, de Calf, Cappelle, Cordier, Carney, Catoor en Winnocq, Caulier, Claysens, Clays en Schottey, Cauwels en Theoris, Champy, Clyns en Allant, Cloet, de Clud-dar, de Chaeck, Craepelyneck, de Cruydt, Cockenpoet, Codis, Coen en de Busscher de Colclaeat en de Cuypere, de Conynck en Veritene, Coolaert, Coolen, Coelbos en Pàyt, Cooris, alias Ghoois, Coorne, de Coorte, Coppens, Corbel, Coussen, Coutis alias du Froid, Graye et Focquets, Crepy, Croninck, de Groo en brigoo, van Daele, Dam, Dambrin en van den Bus-sche, Damman, van Damme en Leuns, Dancel, David, Dekée, Denet, Deur-mael en de Haeck, Deurtet, Diericx alias Dierickx, Dogghe, Dordeyn, van Doorzele, Drapie, Dumey, Dumon, Eelbo, van Eerdegem, van Eegroo, Eileu, Elleboode, Faccou, Faes en Bourez, Fasseur, Ficaert, de Fraye, Fones, Francque, Fredenaal en Goossens, Fenart, Galle, Galliarde, Gallons en Gobbes, de Gavers, Gelderman, Gelthof, Gheeraet, Ghys, Goedemé en Pussert, Goentette, Goolen, Grenonprez, van Cre-veynghie, Gripeval of Grypeval, Gekelaere, de Graeve, Grusselm en Harre, Grosseit, Gruwez en van Uxem en Lawraye, d'Haecte en Coppin, Hacou en Galloo, Haelwyn, Harlin, d'Hauw, van Hecke, Henebaert, Henregrave, Herbercht, Herwyn, alias Herrewyn, van den Hersele, Hilst, Hollebecque, Hoofd, Houcke, van Houtte, Hulcin, Itswette, van Itwacde en Suchs, Ja-cobsoone, Jolly, de Jonghe, de Kegel, Coucke en Janssens, Labaere en van Daele, Lacourt, Lahays, Lamory, Langhete, de Langhe, Laury, Leenard en le Breuille, de Legher en Francque, Lequien, Lenet, Leriche, Leys, van Lil, Lobbez, Lobbel, Loby, Maerten, Maertens, Maes en Lanuyst, Maale-brancke en Rylof, de Man en Bocquet, Markant, Marquys alias Marquise, de Meester en Fassert en Damme, de Mey, Milte, Minne en Herwyn en du Quesnes, Menens, Molens en de Haeck, Montée et Busschop, Mourani, Muyl-

Uit: A. SANDERUS, VERHEERLYKT VLAANDRE, LEYDE, 1735, in p°, dl. II, boek II, tussen blz. 28 en 29.

V.V.F. CRONICKE

*Ik wille weten wie gbi sijt
ende waer gbi waert op dese tijt...*

DE STAM GROEIT AAN!

* Beveren-Waas 20 oktober 1969.
HILDE REYNERS
dochter van Heer en Mevr. Omer Reyniers-Varendonck, ons geacht lid uit Kallø.

* Boxtel 17 november 1969.
MARIE ANTOINETTE ODILE GODRIE
dochter van Heer en Mevr. Ant. Godtre-Dingelstaad, een van onze geachte Noordbrabantse leden.

Aan borrlingen en ouders, proficitat!

VERENIGD VOOR HET LEVEN.

X Koksijde 11 oktober 1969.
Mej. Elise VINCK met Jonge Heer Jan GOETGHEBEUR.
X Vilvoorde 3 november 1969.
Mev. Christiane VAN LANGKER met Jonge Heer Dirk WEEMAELS,
zoon van ons geacht lid F. Weemaels-Joris uit Vilvoorde.
Hartelijke gelukwensen aan jonggehuwden en ouders!

IN MEMORIAM.

† Dindigul (Indië) 1 oktober 1969.
E.Z. Maria Antonia LAGAE, van de Zusters Missionarissen van het Onbevlekt Hart van Maria, zuster van Dr. Antoon Lagae uit Oosten- de, ons geacht lid, nicht van Karel M. De Lille, Beheerder V.V.F. en lid van redactie Vlaamse Stam.
† Gent 11 oktober 1969.
Prof. Em. Paul Herman Gustaaf van OYE, ons trouw lid.
† Antwerpen 25 oktober 1969.
Mevr. Julia ADL. ROEYACKERS, weduwe van Heer Alexander J.C. Huybrechts, moeder van ons verdienstelijk lid, de heer Ludo Huy- brechts-Daniëls uit Mortsel.
† Kortrijk 25 oktober 1969.
Mevr. Juliette SEYS, weduwe van Heer Alfred Defraeye, moeder van ons geacht lid Hilaire Defraeye uit Kluurne.
† Desselgem 29 oktober 1969.
Heer Cyril BOSSUYT, weduwnaar van Mevr. Augusta De Borch- gaewe.
† Bosvoorde begin november 1969.
Heer Fernand van HOOFF, ons geacht lid.
† Ninove 8 november 1969.
Mevr. Maria Ludovica BOGAERT, weduwe van Heer Alfons Priem, schoonzvader van ons aktief Brussels lid, Heer Joris WEVERBERGH- PRIEM.
† Deurne 23 november 1969.
Heer Petrus L. BERVOETS, weduwnaar van Mevr. Carolina Thuys, vader van Centrummedewerker, Heer Jos. Bervoets van Borgerhout.

*109

le, Neerinx en Hellebosch, van Neufville en de Beune, Nonckel en Couckes, Norrulle, Novact, Olye en Vermeire, Oostens, Oostlaan, Pacem, van Acker, Panné, de Pape, Parcays en Maroie en Beuwaert, Parmencyer, Par- rain en de Bergh, de Pauw en Jerricqs, Pauwels, Pellicaten, Pemoni en Vuilwaert, van Potesjem en de Maedelberghe, Picket en Germonpéc, Piels en Massiet, Pinceville en Augstlant, Pissart, Plathu, Ponifort, Poutilven, Priem, de Præcke, Pycke, Pydon, Pyniele en de Vos of de Voos, Qucede, de Quæker en Clayman, du Quesne, de Quicq en Massels en Counette, de Quiddt en van den Broucke, Rambaut, Rebiuw, Reynhout, Riloff, Robert, Roose, Roosbecque en Artsen in Pynssel, Roose, Rousec, en Muylle, Roussel en Hocaert, de Rudder, de Ryck, Ryckboer, Ryckebusch en Ge- tuwe, Ryckelyneck, Ryckewaert en Bisschop, Ryssen, Salpervyck, Sanssen alias Saschen of Sanssens, de Schepper, Scherrier, Scheller, Schockaert, Schipma, Schoonmaker, de Schot, de Schriver, Schoutey, de Siret, Soete, Sochieman (alias Zochteman), de Souutter, Spieler, Spynde, de Steene en de Prey, Verpoucke, Stevens, van Stunzele, de Swarte, Swartvaegher, Swingedau of Swynedlow, Tahon, Tanghe, Tassaert, Telly, Tenant, van Torre, Triques, Turpeijn, Tuytten, van Uxem, Verbieste en Goossens, Val- die, de Vander, Vanderlo, Vassou, Verbeeck, Velghe, Verclitte, Verhiepe, Vermeersch, Vermorcke, Verpalme, Verplatae, Verecke en de Messemæ- dker, Veruyser, Verpoucke, Verstrete, Victoor, Visagie, de Vissche, Vitse, Vroolincq alias Vroylincq, de Vulder, Wantee, Waelmelck, Waerweyn, van de Walle, van Waelscappel, Warande, van Warreghem, Waweyen, Wie- lint, Winnocq, Wemaeere, Willems, Wichex, Willet en de Wimer, de Witte, Wollaert, de Wulf, Wyder, de Wynckel, Wyts, de Zitter, de Zoutter, de Zylot.

STATEN VAN GOED VAN ROESELARE

Wij zijn volop bezig te Roeselare met de voorbereiding voor de pu- blicatie van de *Staten van Goed die zich in het stadsarchief* aldaar bevinden. Binnenkort (rond Nieuwjaar) verschijnt de eerste aflevering (± 100 gesencilte bladen). Een deeltjes zijn gepland en wel als volgt:

STATEN VAN GOEDEREN VAN ROESELARE (bewerkt door Guido Aerbeydt)

Deel I. Ambacht Roeselare 1726-1796 (S.A.R. 1241-1244)
Deel II. Poorterie van Roeselare 1712-1793 (S.A.R. 884)
Deel III. Poorterie van Roeselare 1532-1654 (S.A.R. 888-895)
Deel IV. Poorterie van Roeselare 1655-1709 (S.A.R. 896-904)
Deel V. Poorterie van Roeselare 1709-1746 (S.A.R. 905-911)
Deel VI. Poorterie van Roeselare 1747-1766 (S.A.R. 912-915)
Deel VII. Poorterie van Roeselare 1767-1796 (S.A.R. 916-921)
Deel VIII. Speciale Registers 1489-1615 (S.A.R. 879-881)
Deel IX. Aanvullingen (losse stukken uit het archief)
Deel X. Index op de Staten van Goederen (door D. Graco).

Deze uitgave zal dus de totale staten van goederen bevatten die zich in het stadsarchief te Roeselare bevinden. De publicatie is genealogisch be- doeld en bevat dus ALLE namen die in de betrokken staten, met de daarbij behorende data en plaats van overlijden, voorkomen. Daar de Roeselare poorterie nogal een belangrijke buitenpoorterie omvatte en zich over tal- rijke gemeenten van Vlaanderen verspreidde, zullen vele familieakundigen daarin een enorme bron vinden.

Aldus kan reeds van nu af ingeschreven worden op de eerste aflevering en dat door overschrijven of storting van het bedrag van 100 fr. + 5 fr. Verriestlaan 31, Rumbek.

De afleveringen geschieden in losse bladen. Na het verschijnen van de totale reeks zullen harde uitklapbare omslagen ter beschikking gesteld worden waarin dan kronologisch de verschenen Staten kunnen worden samen-gebracht.

*108

Verder waren in het Rijksarchief van Middelburg verschillende genealogieën van het geslacht Van der Nisse aanwezig. JAN TIELEMAN SPIJKER komt hierin meermalen voor, evenwel zonder geboortedatum en zonder opgave van ouders. Hierdoor is dit onderzoek vastgelopen.

Bijgevoegd een overdruk met fragment kaart noord Frankrijk uit het boek *Verheerlijkt Vlaandre*", van A. Sanderus, uitgegeven in 1735 te Leyde (Leiden). Hierop komt het dorp Spyckere eveneens voor. Het fragment is genomen uit een Belgisch genealogisch tijdschrift, waarin een boek voor Frans Vlaanderen van W. van Hille wordt aangekondigd, getiteld *Histoire de la Prévôté de Saint Donat dans la châtellenie de Bergues. Avec liste des magistrats, de la population et généalogie de 400 familles qui en avaient la bourgeoisie*.

De schrijver hiervan heeft 400 genealogieën en kwartierstaten samengesteld, die soms terug gaan tot anno 1400.

In de algemene inhoud komen duizenden namen uit deze streken voor.

Zeer bijzonder is wel, dat onder de 400 genealogieën ook de naam SPICKER voorkomt. Hoewel afwijkend van schrijfwijze is het mogelijk dat het hier een verbastering van de naam SPYCKER betreft, daar deze naam in Overijssel, noord Duitsland, alsmede in Frans en Belgisch Vlaanderen wordt uitgesproken als SPIEKER

Dit zijn slechts enkele voorbeelden van de resultaten van het onderzoek naar de naam SPIJKER in andere plaatsen dan Blokzijl. Meerdere voorbeelden komen in andere hoofdstukken van dit boek nog voor. Door verder onderzoek zal moeten blijken of de gevonden gegevens aansluiting geven op de Blokzijlse stamreeksen.

Het ligt in de bedoeling aan dit boek een bijlage toe te voegen van alle gegevens over het voorkomen van de naam SPIJKER buiten Blokzijl.

Dick (vormgever van dit boek), Tom en Sandra Spijker bij het naambord van het dorp Spycker (1990)

Het dorp Spycker in noord Frankrijk

Cornelis Spijker (samensteller van dit boek) bij het naambord van het dorp Spycker (1972)

ALLIANTIEWAPEN VAN
JAN TIELEMAN SPÜKER
IN DE NEDERLANDS HERVORMDE KERK
TE NISSE

§ 1972

N° 89

Leiden

Weeshamerboek 10

Spijcker (Willem) laeckenwerker f 39 4^{de}
(Wijghboek)

Huwelyk van v. Legeen

Raadhuis - intrekingsnotie L^e C. F^o 2011

Datum 5 Mei 1845

Naam en voornam Willem Henricas Spijcker
geboorteplaats 't Landt v. den Berch

Beroep laeckenwerker

Woonplaats Oude Chingel

gevestigd met Henrick Corlotadt 2. feb in de
indertiond met

Barbertgen Leendertsdn

geboren: 't Landt v. Limbrech

woonplaats: Claresteyt

gevo. met kloogen Jacobsdr h. noye op de Hoogevoert

getrouwd 21-5-1845

Huwelijksacte van Willem Spijcker, laeckenwerker. Geboorteplaats: 't Landt van Berch = Berghen Ambacht, dichtbij het dorp Spycker in Frans-Vlaanderen. Uit: Trouwboeken Archief te Leiden. Huwelijken van vluchtelingen uit België en Frankrijk (Vlaanderen)

L^r C F^o 170

0° aug 1843

Jan Spijker
 weduwnaar van Meeldgen Straes
 drooper

Woonplaats bij de Marensport
 gearr. met Lambert Deagy k. bek. aldaer
 ondertrouwd met
 Jenne Moreth
 geb. in land van Luttrekurch
 woonpl. als boven bek

gearr. Jenne Vlijader k. bek in de Deyventraet-
 steek
 getrouwd 6-9-1843

Boeken Kerkelyke ondertrouwen
 200 - 210 17° maart

Huwelijksacte van Jan Spijker. Uit: Trouwboeken Archief te Leiden. Huwelijken van vluchtelingen uit België en Frankrijk (Vlaanderen)

De achternaam Spijker in Nederland

Uit: 2000 familienamen naar gegevens van de volkstelling van 1947, samengesteld in 1988, bijeengebracht door E.J. van Rooij. Dit is de laatste volkstelling geweest in Nederland; een volgende kan niet meer worden gehouden vanwege de privacy van de bevolking. Het is duidelijk dat er tussen 1947 en 1992 heel wat veranderingen zijn opgetreden, doch deze zijn helaas niet meer te traceren.

Provincie / gemeente	Aantal gemeenten	Aantal personen
Groningen	16	112
Friesland	10	42
Drenthe	7	45
Overijssel	31	528
Gelderland	28	222
Utrecht	22	205
Noord-Holland	37	215
Zuid-Holland	31	150
Zeeland	1	1
Noord-Brabant	8	44
Limburg	3	4
Amsterdam	1	204
Den Haag	1	54
Rotterdam	1	59
Totaal	197	1885

Verdeling achternaam SPIJKER naar provincie / gemeente

Groningen					
Appingedam	1	Nieuwolda	8	Stedum	1
Delfzijl	7	Noordbroek	1	Termunten	6
Groningen	15	Onstwedde	7	Veendam	26
Haren	6	Scheemda	1	Vlagtwedde	2
Hoogezand	4	Slochteren	17	Wildervank	2
Muntendam	8				
Friesland					
Achtkarspelen	2	Hemelumer/Old..	1	Sneek	3
Ameland	1	Leeuwarden	2	Weststellingwerf	15
Barradeel	1	Lemsterland	3	Wymbritseradeel	1
Heerenveen	3				
Drente					
Anlo	1	Emmen	5	Odoorn	1
Assen	13	Norg	1	Zuidwolde	34
Coevorden	12				
Overijssel					
Almelo	13	Hellendoorn	3	Staphorst	24
Ambt Delden	9	Hengelo	21	Steenwijk	1
Avereest	42	Kampen	12	Steenwijkerwold	3
Blokzijl	3	Kuinre	1	Tubbergen	3
Borne	1	Losser	12	Urk	5
Dalfsen	13	Nieuw Leusen	48	Vriezenveen	1
Den Ham	10	Oldemarkt	8	Weerselo	41
Deventer	40	Oldenzaal	6	Wierden	7
Enschede	37	Ommen	10	Zwolle	53
Gramsbergen	8	Raalte	11	Zwoller Kerspel	2
Hardenberg	80				
Gelderland					
Apeldoorn	45	Gorssel	3	Renkum	2
Arnhem	50	Harderwijk	7	Rheden	4
Barneveld	3	Heerde	1	Rozendaal	5
Brummen	7	Hengelo	1	Voorst	11
Doesburg	6	Heteren	2	Wageningen	2
Doetinchem	22	Hummelo	5	Winterswijk	7
Elst	4	Nijkerk	4	Zelhem	1
Epe	6	Nijmegen	0	Zevenaar	1
Ermelo	4	Putten	1	Zutphen	10
Geldermalsen	3				

Gedetailleerde gegevens per provincie

Het gezin SPIJKER uit Blokzijl bestond uit man, vrouw en twee zonen, derhalve drie mannelijke gezinsleden. Zij waren van elders gekomen en dreven een bakkerij in Blokzijl. In de zestiger jaren is het gezin vertrokken naar de provincie Zuid-Holland.

HET GESLACHT SPIJKER

Utrecht					
Amersfoort	47	Linschoten	1	Snelrewaard	1
Baarn	1	Loenen	3	Soest	23
Breukelen/Nij..	1	Loosdrecht	27	Utrecht	48
De Bilt	1	Maarsseveen	1	Vleuten	1
Driebergen/Rijs..	5	Maartensdijk	3	Wilnis	2
Harmelen	2	Mijdrecht	16	Zeist	3
Hoogland	6	Rhenen	2	Zuilen	2
Kamerik	9				
Noord-Holland					
Aalsmeer	3	s Graveland	1	Nieuwe Niedorp	2
Abbekerk	5	Haarlem	40	Nieuweramstel	7
Alkmaar	8	Haarlemmermeer	18	Ouderamstel	2
Amsterdam	204	Heemskerk	3	St. Pancras	7
Andijk	1	Heemstede	4	Twisk	8
Ankeveen	1	Hilversum	28	Uitgeest	3
Assendelft	1	Hoorn	1	Uithoorn	2
Bergen	1	Huizen	2	Velsen	11
Beverwijk	3	Koog a/d Zaan	7	Westwoud	2
Bloemendaal	1	Laren	5	Westzaan	3
Bussum	10	Medemblik	10	aandam	3
Callantsoog	2	Midwoud	8	Zandvoort	1
Enkhuizen	2	Nederhorst ..	1		
Noord-Brabant					
Breda	2	Helmond	5	Roosendaal/Ni..	6
Eindhoven	26	's Hertogenbosch	5	Rosmalen	1
Geldrop	1	Oss	2	Tilburg	1
Limburg					
Maastricht	1	Kerkrade	2	Munstergeleen	1
Zeeland					
Kruiningen	1				
Zuid-Holland					
Alkemade	2	Leiden	13	Sommelsdijk	1
Benthuizen	1	Lekkerkerk	1	Vlist	2
Bergambacht	8	Maassluis	10	Voorburg	2
Bodegraven	26	Nieuwveen	2	Waddinxveen	1
Boskoop	17	Noordwijkerhout	1	Warmond	1
De Lier	1	Oegstgeest	1	Woerden	2
Delft	9	Pijnacker	1	Woubrugge	4
Den Haag	54	Rijnsaterswoude	12	Zoetermeer	7
Gouda	2	Rijswijk	1	Zoeterwoude	2
Hazerswoude	4	Rotterdam	59	Zwammerdam	1
Hillegom	2	Schiedam	11	Zwijndrecht	1

Groningen			Gelderland		
Spieker	Delfzijl	6	Spieker	Gorssel	6
	Groningen	25		Lichtenvoorde	13
	Hoogezand	9		Voorst	31
	Sappemeer	21		Warnsveld	12
	Slochteren	8	Spijkers	Apeldoorn	6
	Veendam	4		Arnhem	5
	Wildervank	3		Lichtenvoorde	17
	Zuidbroek	4		Maasdriel	17
van Spijker	Beerta	1		Nijmegen	16
	Groningen	1		Epe	6
	Nieuwerschans	1		Renkum	3
	Winschoten	1		Zelhem	4
Friesland				Ruurlo	2
Spieker			Spiecker	Winterswijk	1
Spijker			van de Spijker	Apeldoorn	1
van Spijker	Heerenveen	1	van 't Spijker	Epe	9
	Sneek	3		Gorssel	1
van 't Spijker	Leeuwarden	1		Voorst	4
Drenthe				Wageningen	1
van Spijker	Meppel	6		Zutphen	1
	Ruinen	6	van Spijker	Doornspijk	11
van 't Spijker	Havelte	3	Utrecht		
Spiker	Anlo	1	Spijkers	Utrecht	11
Overijssel				Amersfoort	2
Spieker	Deventer	6		Soest	1
	Bathmen	4		Zuilen	6
	Wierden	3	van Spijker	Amersfoort	1
	Zwolle	3		Renswoude	2
van Spijker	Avereest	10		Vinkeveen	10
	Kampen	5	Noord-Holland		
	Ommen	14	Spijkers	Amsterdam	30
	Staphorst	32		Beverwijk	14
	Zwolle	11		Haarlem	10
van het Spijker	Diepenveen	17	Speijker	Amsterdam	14
	Olst	9	Spijker	Amsterdam	3
van 't Spijker	Enschede	30	Noord-Brabant		
	Almelo	14	Spijkers	Tilburg	510
	Borne	5		Goirle	86
	Deventer	27		Boxtel	19
	Vriezenveen	10		Oisterwijk	6
	Wierden	2		Oosterhout	6
	Zwolle	14		Schaick	13
Spijkers	Enschede	5		Udenhout	19
	Gramsbergen	14		Vught	19
	Ommen	5			
	Hardenberg	16			
	Hengelo	2			

Achternamen met een andere spelling of met een voorvoegsel (per provincie en per gemeente)

Limburg		
Spijkers	Bingelrade	6
	Geleen	5
	Gulpen	4
	Heerlen	28
	Hoensbroek	7
	Horn	6
	Kerkrade	10
	Munstergeleen	29
	Nuth	6
	Sittard	13
	Wittem	6
van de Spijker	Kerkrade	4
	Venlo	1
Zeeland		
Spieker		
Spijkerman		
van 't Spijker		
van de Spijker		
Spijkers	Middelburg	1
	Spijkerboer	4
Speijkers	Middelburg	3
	Bruinisse	3
	s-Heer Ar.	9
Zuid-Holland		
Spijkers	Den Haag	35
	Rotterdam	59

*Die zijn voorgeslacht niet eert
Is zijn eigen naam niet weert.*

Dr. van Balen Blanken

Herkomst van ‘Spijkers’

Naar aanleiding van gegevens uit de volkstelling van 1947: Bij beschouwing van de toenmalige verdeling van de circa tweeduizend personen met de naam SPIJKER over de gemeenten in Nederland, blijkt de naam, althans in grotere groepen, vrijwel alleen voor te komen boven de grote rivieren. Merkwaardig is het dat in Friesland, waar toch vrij veel doopsgezinden voorkomen, de naam SPIJKER/SPIEKER vrijwel niet voorkomt. In Groningen komt vooral de naam SPIEKER voor, terwijl in Noord Brabant de naam SPIJKERS veel voorkomt. Zou geconcludeerd mogen worden, dat de namen SPIJKER(S) en SPIEKER vooral voorkomen waar ook de vroegere graanopslaggebouwen de ‘speichers’/‘spiekers’/‘spijkers’ gesitueerd waren: Saksen/Westfalen, Noord Zwitserland, de noordelijke en zuidelijke Nederlanden inclusief Belgisch en Frans Vlaanderen?

Walvisvaart

In de zeventiende en achttiende eeuw waren in Den Helder en het nabijgelegen Huisduinen veel loodsen en commandeurs van de walvisvaart. Bij de namen van de personen, die genoemde beroepen uitoefenden, staat diverse keren de naam SPIJ(C)KER vermeld. In 1992 werd gevonden dat die SPIJ(C)KERS vooral doopsgezind waren. Het is de eerste keer dat er buiten het geslacht uit Blokzijl een groep SPIJ(C)KERS werd gevonden die doopsgezind was. Naderhand werden ook elders in Noord Holland personen met de naam SPIJKER gevonden uit de zeventiende en achttiende eeuw die doopsgezind waren. In geschiedkundige bronnen wordt vermeld dat de commandeurs van de walvisvaart voornamelijk afkomstig waren van boven de lijn Alkmaar Hoorn. Opgemerkt wordt: Huisduinen en Den Helder lagen oorspronkelijk op een eiland dat in de late middeleeuwen door een zanddijk werd verbonden met Holland.

Tussen Holland (Hoorn) en west Overijssel was van oudsher een levendig scheepsverkeer, bijvoorbeeld voor het verschepen van turf. Ook was de band tijdens de tachtigjarige oorlog, vooral tussen Blokzijl en Holland/West Friesland, zeer sterk. Tenslotte zouden veel walvisvaarders op Groenland afkomstig zijn uit Blokzijl.

Uit bovenstaande gegevens zou de conclusie getrokken kunnen worden dat de genoemde doopsgezinde SPIJK(C)KERS uit Den Helder verwant zouden kunnen zijn aan het doopsgezinde geslacht uit Blokzijl. Een verband is echter nog niet aangetoond.

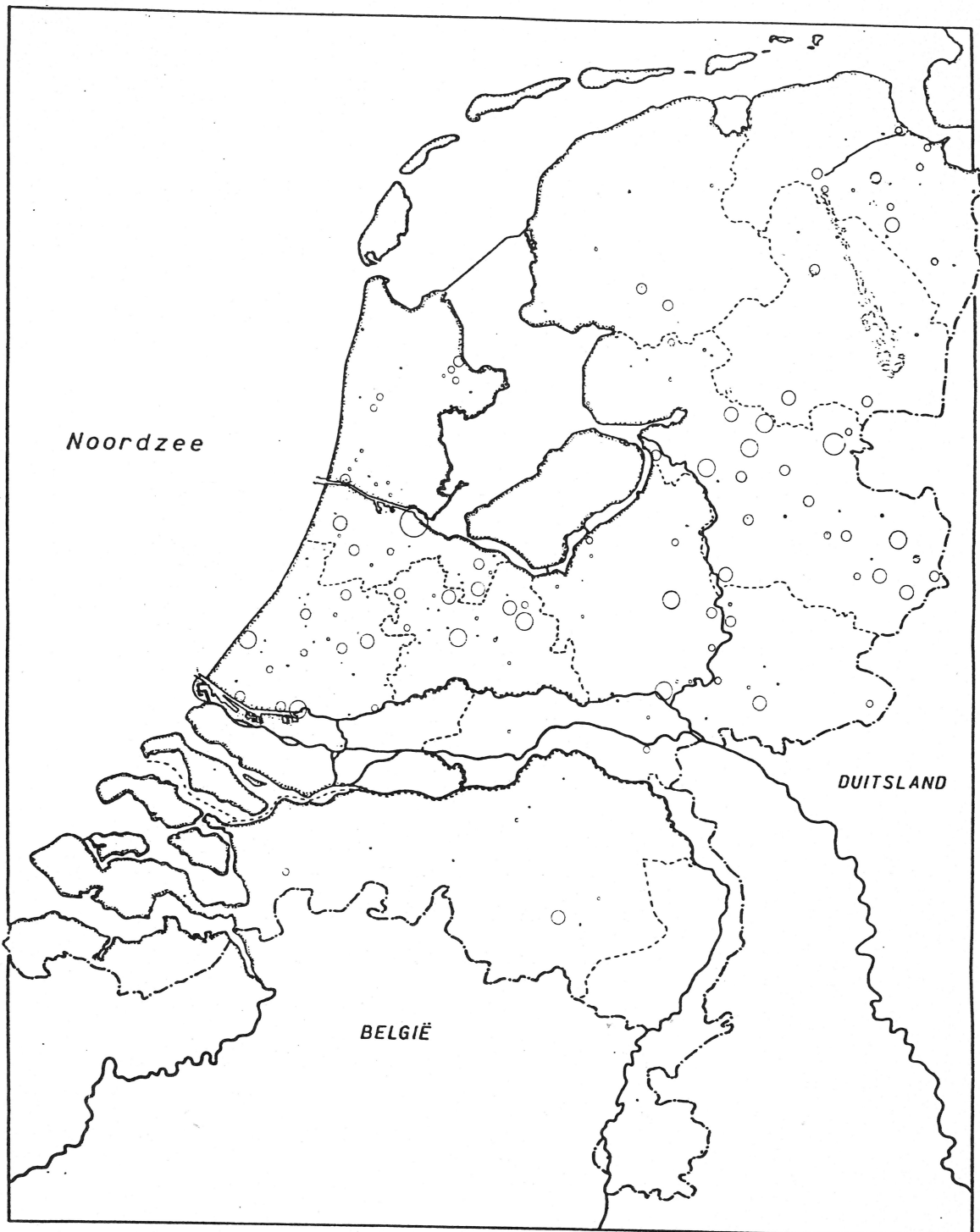
Andere eventuele plaatsen van herkomst.

In de literatuur zijn in Noord Holland diverse personen vermeld van vóór of omstreeks het jaar 1500, in Haarlem onder meer schepen/burgemeester DIRK SPIJKER. In West Friesland komt in gerechtelijke stukken de naam SPIJ(C)KER nogal eens voor. SPIJKER wordt trouwens in vele genealogieën van families in Noord Holland genoemd, zij het dikwijls uit de zeventiende, achttiende en negentiende eeuw.

Diverse groepen personen met de naam SPIJ(C)KER zijn aangetroffen (zestiende tot en met achttiende eeuw) in Loosdrecht en omgeving. De oudst genoemde is van 1642.

In de provincie Utrecht werden verder nog vele groepen met de naam SPIJ(C)KER gevonden, onder meer: in de kwartierstaat van Ds. E. van Alphen (zie *Inleiding, derde gedeelte*) werd diverse malen de naam SPIJCKER vermeld uit de zestiende en zeventiende eeuw. In een toevoeging over een rechtszitting op 22 december 1451 op de brug van het kasteel Nijenrode wordt “eene GHIJSBERT SPIKER HENDRICZOEN” genoemd.

In Repertorium op de lenen van de hofstede Langerak te Willegen Langerak circa 1440-1791, auteur J.C. Kort in het maandblad *Ons Voorgeslacht*, worden diverse personen met de naam SPIKER(SZ), naderhand SPIJKER, genoemd uit de jaren 1412 tot en met 1457.

Nederlandse gemeenten waarin personen met de familienaam SPIJKER. Naar gegevens van de volkstelling van 1947. In totaal zijn in 1947 1887 personen geteld met de naam SPIJKER zonder aangetrouwden.

Bij een van hen staat vermeld: “Benschop: in de hoeve waar Lambert Spiker op woonde 12 september 1412 Willem Lambert Spikersz, op mindere helft Margaretha Ronse, 10 augustus 1419 Lambert Spiker, bij dode W. SPIJKER (vader)”. Hieruit blijkt dat die vader, W(ILLEM) SPIJKER, wellicht is geboren tussen 1370 en 1400!

Ook in Zuid Holland kwamen reeds in de late middeleeuwen personen met de naam SPIJ(C)KER voor. In Rotterdam als hofmeester van het Agnieten Zusterhuis vermeld: Willem Jan Heyensoen en WILLEM SPIKER. Als schepenen van Gorinchem worden genoemd: CLAES ADRIAENSZ SPIJKER in 1464 en VREDERIC CLAESZ SPIJKER in 1526.

Hypothesen over de herkomst/verspreiding van families SPIJKER

Uit de doop en trouwboeken van Lochem blijkt, dat de naam SPY(C)KER en de bekende variaties ervan al in 1583 vele malen voorkwam. Als een SPIJKER trouwde in 1583 mag worden aangenomen dat hij is geboren omstreeks 1560!

In een voorwoord op de boeken wordt vermeld, dat Lochem in die tijd een garnizoensplaats was, waardoor veel soldaten huwelijken voorkwamen. Ook was er veel immigratie, vooral uit Vreden: een plaats net over de grens tussen Enschede en Münster!

Opmerking: in de boeken vanaf 1700 wordt de naam SPIJKER uitsluitend op die wijze geschreven!

In Brabant werd naast de naam SPIJ(C)KER ook een enkele keer de naam SPIJKER gevonden. Bijvoorbeeld: Jan Spijker, priester in Den Bosch 1515 en Jan Spijker, schepen in Den Bosch, 1462 en 1467.

In de Nederlands Hervormde Kerk in Den Bosch komen op één grafsteen de namen SPYKER, SPYKERS en SPYCKERS voor (zie afbeelding). Dat moge opnieuw een bewijs zijn dat er meer gezocht moet worden bij de diverse variaties op de naam SPIJKER (data 1582 1770).

In Noord Brabant en Limburg komen veel personen voor met de naam SPIJKERS.

Op fiches bij de bibliotheek van de Nederlandse Genealogische Vereniging werden in Duitsland en vooral in Rheinland/Westfalen circa drieduizend personen aangetroffen met de namen SPICHER en SPIE(C)KER, vanaf circa 1640. Op soortgelijke fiches bij de Nederlandse Genealogische Vereniging betreffende Zwitserland werd circa 450 keer de naam SPYCHER (soms SPICHER) aangetroffen. Bij de naam SPEICHER werd verwezen naar SPYCHER. De oudste was ANNA SPICHER van 1561. De meesten komen uit Köniz bij Bern, Zwitserland.

Wellicht is de groep met de naam SPYCHER ook uit Köniz welke is geëmigreerd naar de Verenigde Staten verwant. De naam SPYCHER kwam reeds voor sedert 1354 in het kanton Bern, SPICHER sedert 1445 in het kanton Fribourg. Zie de in dit boek opgenomen publikatie *A History of the SPEICHER, SPICHER, SPYKER Family* door Paul I. Speicher, historicus, gepubliceerd in 1961 door The Speicher Family Association uit Berks County, Pennsylvania, Amerika. Op de naamlijsten van gevluchte wederdopers uit Zwitserland naar Kampen, Kampereiland en Groningen in de zeventiende eeuw, komen geen personen met de naam SPIJKER of variaties daarop voor.

In België en Frans Vlaanderen is slechts enige malen de naam VAN DEN SPIJKERE en dergelijke aangetroffen, bijvoorbeeld in De gekochte Poorters van Mechelen: “HENRICUS VANDEN SPIJKERE 24 september 1403 uit Willebroek en Jan vanden Spikere, zoon van Joannes, 9 augustus 1457 uit Willebroek”.

In het poortersboek van St. Winoksbergen (Bergues, Frans Vlaanderen): “JACOB VAN SPIKERE 8 november 1439”. Het dorp Spyccker ligt enige kilometers van Bergues.

Verspreiding van personen met de naam SPIJKER

ER zijn verschillende mogelijkheden voor de verspreiding van (groepen) personen met de naam SPIJKER of variaties daarop: ze zijn uit Zwitserland via Duitsland, waar velen wellicht zijn gebleven, naar de Nederlanden getrokken.

Aangezien ook in de literatuur wordt vermeld, dat de naam een Saksische is, zouden ze uit het westelijk deel van wat nu Duitsland is (vanaf Oost Friesland tot in Rheinland/Westfalen) bijvoorbeeld door economische omstandigheden of in verband met godsdienstige problemen/vervolgingen naar de Nederlanden zijn gegaan (ook naar Frans Vlaanderen, zie de geschiedenis).

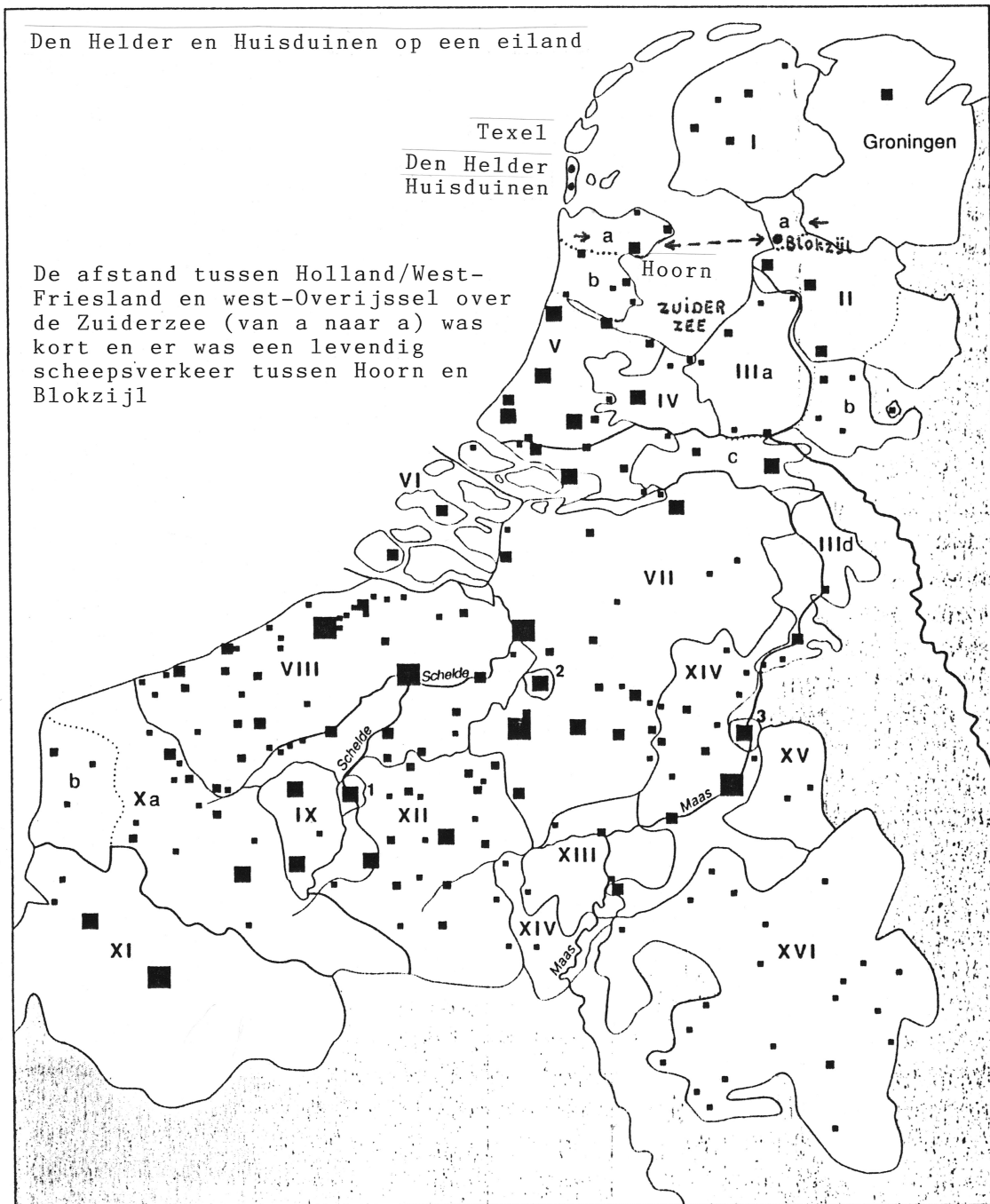

Ze waren al in Vlaanderen en zijn door de vervolgingen naar de noordelijke Nederlanden gevlucht. Misschien was het veel simpeler: er waren in de noordelijke Nederlanden al groepen/personen die zich (eerst als bijnaam?) SPI(J)(C)KER noemden of werden genoemd.

De SPIJKERS uit Noord Holland blijven ook een raadsel: waren zij daar als veehouders of in andere beroepen reeds gevestigd? Zijn ze vandaar, door de tachtigjarige oorlog gedwongen, overgestoken naar de omgeving van Blokzijl (Hasselt), bijvoorbeeld om mee te doen met het Münster gebeuren? Of met Hollandse schepen naar Blokzijl en omstreken vanwege de betrekkelijke veiligheid aldaar? Of zijn ze juist, bijvoorbeeld uit Westfalen via Overijssel, naar Holland gegaan vanwege veenontginning. Later kwam de inpoldering in beeld en weer later de vraag naar zeelieden voor de scheeps-/walvisvaart.

Er is nog veel te raden en te beantwoorden!

Elk uur is kostbaar. Wacht niet op een tijd die je beter uitkomt, want je bent niet zeker dat je die krijgen zult.

- I Friesland
- II Overijssel
- III Gelre
- a Kwartier Veluwe
- b Kwartier Zutphen
- c Kwartier Nijmegen
- d Kwartier Roermond
- IV Utrecht
- V Holland
- a West-Friesland
- b Noorderkwartier
- VI Zeeland

- VII Brabant
- VIII Vlaanderen
- IX Waals-Vlaanderen
- X Artesië
- a Artesië
- b Boullonnais
- XI Picardië
- XII Henegouwen
- XIII Namen
- XIV Luik
- XV Limburg (hertogdom)
- XVI Luxemburg

- Buiten de vorstendommen*
- 1 Doornik
  - 2 Mechelen
  - 3 Maastricht

- Steden in de Nederlanden (omstreeks 15e eeuw)*
- Minder dan 2000 inwoners
  - 2000 - 5000 inwoners
  - 5000 - 10 000 inwoners
  - 10 000 - 20 000 inwoners
  - 20 000 en meer inwoners

Afbeelding 53

Steden in de Nederlanden tegen het einde van de 15e eeuw.